18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1997 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ # 242 (1496)

Ազգ

Azg armenian daily

Փակվեց Վենետիկի «Մուրադ Ռաֆայելյան» վարժարանը

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ. «Ազատություն» ռադիոկայանի հաղորդմամբ, փակվել է սփյուռքի հնագույն ուսումնական հաստատությունը՝ Վենետիկի «Մուրադ Ռաֆայելյան» վարժարանը, ուր սովորել են հայ մշակույթի բազմաթիվ ականավոր գործիչներ, այդ թվում Դանիել Վարուժանը, Մկրտիչ Պեշիկթաշլյանը, Վահրամ Փափազյանը: Նորընտիր աբբահայր Վարդան Քեչիչյանի կարծիքով, հաստատության փակման պատճառը վերջին տարիներին վարժարանի ուսանողների անվայել վարքն ու բարքն է եղել:

Դեկտեմբերի 21-ին ժամացույցի սլաքը՝ 1 ժամ առաջ

Երեկ հրապարակվել եւ ուժի մեջ է մտել «Հայաստանի Հանրապետության տարածքում ժամանակի հաշվարկման կարգի մասին» օրենքը: Համաձայն օրենքի չորրորդ հոդվածի, հանրապետության ամբողջ տարածքում կիրակի օրը (դեկտեմբերի 21-ին) ժամը 02.00-ին ժամացույցի սլաքը պետք է տանել մեկ ժամ առաջ:

ՂԱՐԱԲԱՂՅԱՆ ՀԱՐՑ

Եվրամիություն-Թուրքիա լարվածությունը լավատեսության հիմք է տալիս

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Դեկտեմբերի 14-ին թուրքական հեռուստատեսությունը հաղորդեց. «Արտգործնախարար Իսմայիլ Ջեմը մեկնում է Բրյուսել, մասնակցելու ՆԱՏՕ-ի անդամ երկրների արտգործնախարարների խորհրդաժողովին: Դեկտեմբերի 17-ին նա Բրյուսելից կմեկնի Կոպենհագեն, որտեղ էլ կմասնակցի ԵԱՀԿ նախարարների խորհրդի հանդիպմանը»: Նույնը կրկնվեց նաեւ դեկտեմբերի 17-ի առավոտյան, երբ արտգործնախարարների վերոհիշյալ խորհրդաժողովը դեռ շարունակվում էր: Կոպենհագենում հրավիրվող ԵԱՀԿ նախարարների խորհրդի հանդիպման մասին ավելի կցկտուր տեղեկություն, քան թուրքական հեռուստատեսությանն էր, դժվար է պատկերացնել: Հատկապես այն դեպքում, երբ այդ հանդիպումը վերջին շրջանում վեր է ածվել Հայաստանի ներքաղաքական լարվածության գործոնի, դրա շուրջ բորբոքվել են կրքեր, սրվել է իշխանություն-ընդդիմություն պայքարը՝ փոխադարձ մեղադրանքներով հանդերձ, եւ կազմակերպվել են արտգործնախարարության հայտարարություններով ուղեկցվող բազմահազարանոց հանրահավաքներ: Նույնիսկ գործը հասել է Փարիզ, որտեղ ՀՀ վարչապետը լրագրողներին բացատրել է, որ Շիրակի հետ հանդիպմանը Քոչարյան-Տեր-Պետրոսյան տարաձայնությունների հարցը չի քննարկվել: «Ես կարծում եմ, շարունակել է նա, որ այդ տարաձայնություններին մի քիչ ավելի շատ են ուշադրություն դարձնում, քան դրանք արժանի են»:

ԵԱՀԿ նախարարների խորհրդի հանդիպումը որտեղ էլ կազմակերպվի, Թուրքիայի համար սովորական երեւույթ է: Մինչդեռ Հայաստանում կրքեր է բորբոքում, Կոպենհագենում այլ հարցերի թվում քննարկվում է նաեւ ղարաբաղյան հիմնահարցը, իսկ Լեռնային Ղարաբաղի կենսական նշանակությունը հայ ժողովրդի համար ակնհայտ է, ուստիեւ սովորական պետք է համարել հանդիպման շուրջ կրքերի բորբոքումը Հայաստանում: Դա Ղարաբաղի հայության ճակատագրի նկատմամբ մտահոգության, ինչպես նաեւ մեր ժողովրդի զգոնության արտահայտությունն է:

Տես ➧ էջ 2

ԵԱՀԿ ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎ

Կոպենհագենում հավանաբար բանաձեւեր չեն ընդունվելու

Ակնկալվում է, որ Կոպենհագենում այսօր իր աշխատանքը սկսած ԵԱՀԿ նախարարական ժողովում հիմնականում քննարկվեն եվրոպական մայրցամաքում հակամարտությունների կարգավորման հարցերը: Կոպենհագեն գործուղված «Ազատություն» ռադիոկայանի հայկական ծառայության խմբագիր Հրայր Թամրազյանին երեկ հաջողվել է որոշ տեղեկություններ ստանալ ԵԱՀԿ խոսնակից: Պարզվել է, որ այս հանդիպման ժամանակ ոչ մի որոշում էլ չի կայացվելու, քանի որ նախարարների խորհրդաժողովների ժամանակ ընդհանրապես չի կայացվում որեւէ որոշում, այլ պարզապես բարձր մակարդակով քննարկվում են գոյություն ունեցող հիմնախնդիրները: ԵԱՀԿ-ի խոսնակը հայտնել է, որ երեքշաբթի օրը Մինսկի խումբը Կոպենհագենում հանդիպում է ունեցել եւ քննարկել է ղարաբաղյան հիմնահարցը: Հակամարտող կողմերը՝ Հայաստանը եւ Ադրբեջանը առայժմ չի ճանաչվում իբրեւ հակամարտող կողմ) չեն մասնակցել այդ բանակցություններին: Խոսնակը, սակայն, ասել է, որ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի պատվիրակություններն արդեն իսկ Կոպենհագենում են եւ ակտիվ գործողություններ են ծավալում: Մասնավորապես Ադրբեջանի պատվիրակությունը փորձում է տարածել Ղարաբաղի վերաբերյալ իր նախագիծը, իսկ Հայաստանի պատվիրակությունը ներկայացրել է իր նախագիծը: Խոսնակը, սակայն, կրկնել է, որ, հավանաբար, այս ժողովում Ղարաբաղի վերաբերյալ որեւէ բանաձեւ չի ընդունվի: Այն հարցին, թե ի՞նչ կարծիք է խոսնակն այն մասին, որ հայկական կողմը բողոքում է, թե Լիսաբոնում ընդունված բանաձեւը վնաս հասցրեց բանակցային գործընթացին, խոսնակը ոչինչ չի պատասխանել, լռել է՝ դրանով իսկ, ըստ Հրայր Թամրազյանի, հաստատելով, որ ԵԱՀԿ-ն ի գիտություն է ընդունել Հայաստանի այդ դիրքորոշումը:

Տես ➧ էջ 2

Գնդակոծվել են Ազատամուտի դիրքերը

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ. Մի քանի օրվա ընդմիջումից հետո կրկին միջադեպ է արձանագրվել հայ-ադրբեջանական սահմանի հյուսիս-արեւելյան հատվածում: Դեկտեմբերի 16-ին, 9-ն անց 10 րոպեից մինչեւ 9-ն անց 30-ը Ադրբեջանի բանակային ստորաբաժանումները գնդացիրներով եւ հրազենային տարատեսակ զենքերով գնդակոծել են Իջեւանի Ազատամուտ գյուղի պաշտպանական դիրքերը: ՀՀ զինված ուժերի ստորաբաժանումների համարժեք պատասխան գործողություններից հետո հակառակորդը հարկադրված դադարեցրել է կրակը: Պաշտպանության նախարարության լրատվության եւ քարոզչության վարչությունում ասացին, որ տուժածներ չկան:

Հանրահավաքները որպես պետբյուջեն համալրելու ուղիղ ճանապարհ

Հանրահավաքի եւ ցույցի համար՝ 25 հազար դրամ

ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

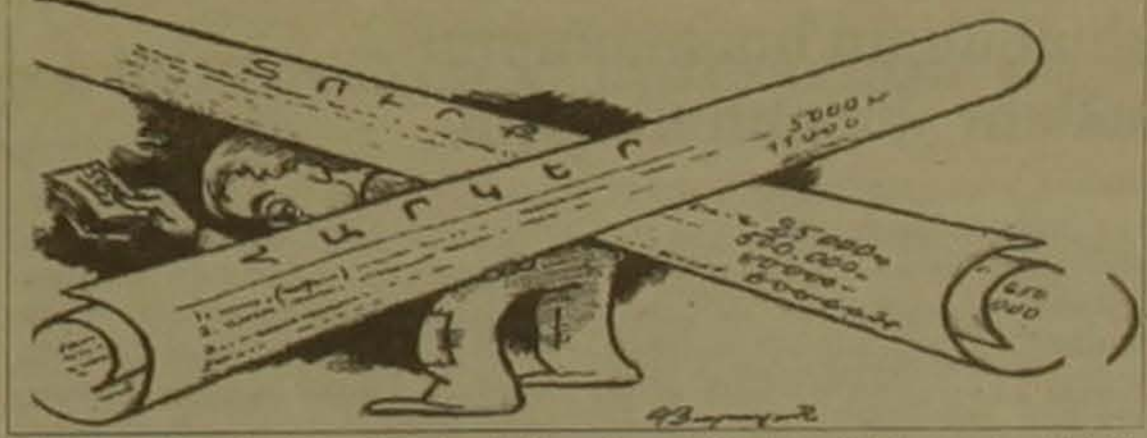

ԱԺ-ի դեկտեմբերի 17-ի արտահերթ նիստում քննարկվում է ՀՀ օրենքի նախագիծը տեղական տուրքերի եւ վճարների մասին: Օրինագիծը սահմանում է ՀՀ-ում տեղական տուրքերի եւ վճարների հասկացությունը, տեղական տուրք եւ վճար վճարողներին, տուրքերի եւ վճարների հետ կապված այլ հարաբերությունները: Տեղական տուրքը տեղական ինքնակառավարման մարմինների օրենքով սահմանված լիազորությունների իրականացման դիմաց համայնքի բյուջե գանձվող պարտադիր գանձույթ է: Համայնքներում կարող են սահմանվել տեղական տուրքերի հետեւյալ տեսակները. ա) օբյեկտների վերակառուցման, ուժեղացման, արդիականացման, վերականգնման, օբյեկտի արտաքին տեսքը փոփոխող այլ աշխատանքների կատարման թույլտվություն տալու համար, բ) շենքերի, շինարարություններին շինարարական մոնտաժային աշխատանքների կատարման թույլտվություն տալու համար, գ) օբյեկտի քանդման թույլտվություն տալու համար, դ) ոգելից խմիչքների եւ ծխախոտի արտադրանքի մանրածախ վաճառքի տարեկան թույլտվություն տալու համար, ե) խաղատների, սննդի օբյեկտների, սաունաների կամ գիշերային զվարճանքի այլ օբյեկտների կեսգիշերից հետո աշխատելու թույլտվություն տալու համար, զ) քաղաքային եւ Երեւանի քաղաքային համայնքներում մանր եւ խոշոր եղջերավոր կենդանիներ, խոզեր պահելու տարեկան թույլտվություն տալու համար, է) հանրահավաքներ, երթեր, ցույցեր եւ զանգվածային այլ միջոցառումներ անցկացնելու թույլտվություն տալու համար եւ այլն: Համայնքի տարածքում գոյություն ունեցող օբյեկտների քանդման թույլտվություն տալու համար տեղական տուրքը սահմանվում է ավելի, քան 10 հազար դրամ, խաղատների համար՝ 800 հազար դրամ, սաունաների համար՝ 500 հազար դրամ (տարեկան):

Տես ➧ էջ 8

ՀԱՄԱՌՈՏ

Պառակտում Իսրայելի կառավարությունում

17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, BBC. Իսրայելի վարչապետ Նաթանյահուին չհաջողվեց կարգավորել Հորդանանի արեւմտյան ափերից իսրայելական զորքերի դուրսբերման հարցով իր կաբինետում առկա սուր տարաձայնությունները, ինչի պատճառով եւ ստիպված եղավ հետաձգել իր այցը Փարիզ, որտեղ պետք է խորհրդակցություն անցկացներ ԱՄՆ-ի պետքարտուղար Մադլեն Օլբրայթի հետ, որն իսրայելցիներին հորդորում է ընդունել «դժվարին որոշում», որպեսզի խաղաղ գործընթացը վերակենդանանա: Իսրայելի արտգործնախարար Լեւին, ի նշան բողոքի, հրաժարվեց Փարիզ այց կատարելուց: Իսկ նախարար Շարոնը կաբինետի երեկվա նիստի ժամանակ Նաթանյահուին մեղադրեց, որ վարչապետի կողմից առաջարկվող զորքերի դուրսբերումը վտանգում էր Իսրայելի ազգային շահերը:

Բոսնիայի հարցերն արդեն միջնորդ Վեստենդորֆն է տնօրինում

17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, BBC. Բոսնիայի հարցով միջազգային գլխավոր միջնորդ Կառլոս Վեստենդորֆն առաջին անգամ օգտվեց իրեն շնորհված նոր, արտակարգ լիազորություններից: Նա ստիպեց, որ բոսնիական պառակտված ղեկավարությունն ընդունի քաղաքացիության մասին օրենքը: Այդ լիազորությունները Վեստենդորֆին էին շնորհվել անցյալ շաբաթ, Բոսնիայի հարցով միջազգային վեհաժողովի ընթացքում, եւ նա կիրառեց դրանք, քանի որ Բոսնիայի խորհրդարանը չկարողացավ նշանակված ժամկետում հաստատել օրենքը: Ինչպես հայտնեցին Սարաեւոյից, օրենքի ընդունումը խոչընդոտում էին մահմեդական պատգամավորները, որոնք դեմ էին Բոսնիայի քաղաքացիներին Սերբիայի եւ Խորվաթիայի քաղաքացի լինելու իրավունք տվող հոդվածներին: Նախանցյալ օրը Բոսնիայի խորհրդարանն ընդունեց վերջապես բոսնիական անձնագրի մասին օրենք, երբ միջազգային լիազորները սպառնացին հետագա քաշքշուկի դեպքում այդ օրենքը մտցնել իրենց հրամանով:

ՓԱՐԻԶ

Հայ-ֆրանսիական տնտեսական կապերի, ներդրումների եւ ստվերային տնտեսության մասին

Զրույցներ վարչապետի պաշտոնական այցի վերջում

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ
Փարիզ

Հայաստանի կառավարության պատվիրակության կազմում Ֆրանսիա էին մեկնել նաեւ տասնյակից ավելի բանկիրներ, գործարարներ ու տնտեսական ոլորտի ղեկավարներ: Նրանցից շատերն այս ճամփորդության ընթացքում ճանաչեցին ոչ միայն միմյանց, այլեւ այն արտադրությունները, որոնք գործում են Երեւանում կողք-կողքի, ունեն նույն խնդիրները, բայց ամենօրյա վազքի մեջ չեն առնչվում իրար: Գործարար-ղեկավարներից մեկը նույնիսկ խոստովանեց, թե Փարիզում են միայն պարզել, որ եթե չորս հայ գործարարներ միանան, ապա 10 մլն դոլարի ներդրում կկատարեն: Հետաքրքիր էր ընտրված նաեւ գործարարների կազմը. Արամ Վարդանյան (Արդյունաբերողների եւ գործարարների միություն), Խաչատուր Սուքիասյան («Սիլ» կոնցեռն), Սեդրակ Սեդրակյան (Երեւանի ֆոնդային բորսա), Գարեգին Նուշիկյան (Նուշիկյան ասոցիացիա), Հրայր Հակոբյան (Շամպայն գինիների գործարան), Հովհաննես Հայրապետյան («Հայրապետյան եղբայրներ» ընկերություն), Հրայր Վարդանյան («Grand Tobacco» ընկերություն), Վանիկ Սողոմոնյան («Ագրոպաստարկում» բաժնետիրական ընկերություն), Սուրեն Ազատյան (Հայաստանի ատոմակայանի տնօրեն), Լեւոն Ֆարմանյան («Արդշինբանկ»), Սմբատ Նահրյան («Կոնվերսբանկ»), Ստեփան Գիշյան («Գյուղփոխօգնության բանկ»), Ստեփան Դեմիրճյան («Մարս» ընկերություն), Ա. Խաչատրյան (Եղեգնաձորի գինու գործարան), Ալբերտ Հերոյան (Երեւանի կոնյակի գործարանի տնօրեն) եւ այլք:

Հայաստանի վարչապետի հետ գործարարների նման խմբի այցելությունն ավելի շատ ենթադրում էր ոչ միայն կոնկրետ պայմանների հաստատման հնարավորություն, այլեւ տնտեսության տարբեր ոլորտների խթանման քաղաքականության պատրաստակամության վկայում եւ դրանով իսկ ֆրանսիական կողմի վրա հոգեբանական ազդեցություն թողնելու նպատակադրվածություն: Ռոբերտ Քոչարյանի կարծիքով, Հայաստանի իշխանությունները, եթե անցած 2-3 տարիների ընթացքում ներդրումային քաղաքականությամբ լրջորեն զբաղվեին, արդյունքներն այսօր ավելին կլինեին: «Հայաստան եկող ներդրողների առջեւ այնպիսի պայմաններ էին դնում, որ մարդիկ թողնում-գնում էին», ասաց վարչապետը լրագրողների հետ զրուցելիս: Ուստիեւ, այսօր ամենակարեւորը համարվում է տնտեսության զարգացումն ու ներդրումային քաղաքականության խթանումը: Ցավոք, հնարավորություն չունեցանք այս հարցի շուրջ վարչապետին ուղեկցող բոլոր գործարարների հետ զրուցելու, բայց նրանցից երկուսի կարծիքն, այնուամենայնիվ, հաջողվեց պարզել:

Տես ➧ էջ [illegible]

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

Եվրամիություն-Թուրքիա լարվածությունը լավատեսության հիմք է տալիս

Սկիզբը էջ 1

Ինչ վերաբերում է իշխանություն-ընդդիմություն պայքարին նաեւ հանրահավաքներին, ապա դրանք ընդլայնում են անբարենպաստ զարգացումները կանխելու հայ դիվանագետների հնարավորությունները: Ի վերջո, որեւէ տարբերակի պարտադրման դեպքում կարելի է «հայ հասարակական կարծիքի ճնշմանը» հենվել եւ այդ ճնշումը հակադրել տարբերակին: Ուրեմն վերոհիշյալ պայքարն ու հանրահավաքները, անկախ անսովորության աստիճանից, միեւնույն է, պետք է ընդունելի համարվեն: Սակայն միանգամայն անընդունելի է նախագահ Տեր-Պետրոսյանի «Պատերազմ, թե՞ խաղաղություն» հոդվածին հանրահավաքի «Կորցնելով Արցախը, կկորցնենք Հայաստանը» կարգախոսի հակադրումը: Թերեւս սա է ծայրահեղությունը: Ոչ պակաս ծայրահեղ է հնչում «Պատերազմ, թե՞ խաղաղություն» հարցադրումը, երբ բանակցային գործընթացը հունի մեջ է եւ չկա դրանց ընդհատման որեւէ լուրջ սպառնալիք:

Համենայն դեպս ԵԱՀԿ նախարարների հանդիպումը, որն այսօր սկսվում է Կոպենհագենում, լուրջ քննություն է հայ դիվանագետների համար: Դրանով հանդերձ, գաղտնիք չէ, որ ղարաբաղյան հիմնահարցի լուծումը ադրբեջանական իշխանությունների կողմից պայմանավորվում է տարածքային ամբողջականության սկզբունքով, վերջիններս ազգային ինքնորոշման իրավունքին հակադրում են «ամենաբարձր աստիճանի ինքնավարությունը» եւ Ադրբեջանում ժողովրդավարության ամրապնդումը համարում են ինքնավարության երաշխիք: Նման մոտեցման դեպքում Հայաստանը ինքնաբերաբար դառնում է «անջատողականությունը» խրախուսող երկիր, եւ Ուկրաինան, Մոլդովան, Վրաստանը, ունենալով Թուրքիայի նկատմամբ պարտավորություններ, հանդես են գալիս Բաքվի դիրքերում:

Հայտնի է նաեւ Հայաստանի դիրքորոշումը թե՛ Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության, եւ թե՛ ազգային ինքնորոշման իրավունքի հարցերում: Թեեւ Հայաստանը ամեն կերպ ջանում է, որ Լեռնային Ղարաբաղը ճանաչվի հակամարտության բանակցող կողմ, փորձելով թույլ չտալ «տարածքային ամբողջականության» սկզբունքի մուտքը որեւէ բանաձեւ, այնուամենայնիվ, բանակցային գործընթացը նրա կողմից դիտվում է որպես խաղաղության պահպանման արդյունավետ միջոց, եւ նա ամեն կերպ փորձում է խուսափել կտրուկ քայլերից: Ինչ վերաբերում է հակամարտության գոտում խաղաղարար ուժերի տեղակայմանը եւ բուդապեշտյան գագաթաժողովի արդյունքների չեզոքացմանը, որտեղ Լեռնային Ղարաբաղը ճանաչվեց թեեւ ոչ բանակցող, բայց հակամարտող կողմ, կամ նոր բանաձեւի ընդունման մասին ռուսաստանյան մամուլի տեղեկություններին, ապա դրանց միտումներն են կարեւոր

Ի դեպ, ԼՂՀ Ազգային ժողովի նախագահ Օլեգ Եսայանը լավատեսորեն է տրամադրված: Նրա կարծիքով, Կոպենհագենը երկրորդ Լիսաբոն չի լինի: Թվում է, թե նման լավատեսության համար կան հիմքեր: ԵՄ-Թուրքիա փոխհարաբերությունները աննախադեպ սրվել են եւ Անկարան պաշտոնապես հայտարարել է Եվրամիության հետ քաղաքական շփումները սառեցնելու մասին: Այս հայտարարությունը հակազդեցության համապատասխան դրսեւորումներով փոխադրվել է Թուրքիայի դիրքերում հանդես եկող ԱՄՆ-ի հետ եվրոպական երկրների հարաբերությունների ոլորտ: Չի բացառվում, որ ԵՄ-Թուրքիա հարաբերությունները դառնան Կոպենհագենի հանդիպման առանցքային խնդիրը եւ քննարկումներն ընթանան ԵՄ-ի հետ հարաբերությունները սառեցնելու Անկարայի որոշման շուրջ: Այդ պայմաններում Թուրքիան կկարողանա՞ հանդես գալ Ադրբեջանի իրավունքների պաշտպանությամբ, կապահովվի նրա քայլերի արդյունավետությունը, թե՞ դրանք կարժանանան ԵԱՀԿ անդամ երկրների անտարբերությանը, ցույց կտա հանդիպումը: Համենայն դեպս, Կոպենհագենը աշխարհի վերջը չէ: Ճիշտ հաշվարկների դեպքում ուզած որոշում կարելի է չեզոքացնել, առնվազն նվազագույնի իջեցնել դրա հետեւանքները: Միայն թե հանդես բերվի նախաձեռնություն եւ պարտադիր ապահովվի դրա գաղտնիությունը

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

«Քայլարշավի» դանդաղ երթը

Նախորդ շաբաթ «Այժմ» շաբաթաթերթում տպագրվեց Մարինա Գրիգորյանի «Ում կբուժի «Առողջության քայլարշավը»» հոդվածը, ուր անհանգստություն էր հայտնվում, թե հանգանակված գումարները ինչո՞ւ անմիջապես չեն օգտագործվում, երբ դրա կարիքը զգում են բազմաթիվ հիվանդներ: Քայլարշավը կազմակերպված էր կրծքի քաղցկեղով հիվանդ անվճարունակ կանանց օգնելու նպատակով, հավաքվեց 7 հազար ամերիկյան դոլար: Լրագրողը առաջադրում էր բազմաթիվ այլ հարցեր, որոնց պատասխանը ստանալու համար եղել էր հայ-ամերիկյան մամոգրաֆիայի համալսարանական կենտրոնի տնօրեն եւ Կանանց առողջության պահպանման ասոցիացիայի փոխտնօրեն Նանի Օսկանյանի մոտ: Բայց նրանց հանդիպումը չէր կայացել:

Մենք փորձեցինք տեղեկանալ խնդրի էությանը եւ բարեբախտաբար տիկին Օսկանյանին գտանք տեղում: Ասելով, որ լրագրողի հետ պայմանավորվածությունը չի կարողացել հարգել, քանի որ չծրագրված մեկնել էր մայրաքաղաքից, նա ասաց, որ համաձայն չէ հրապարակման որոշ հարցադրումներին, եւ պատրաստվում է հանդես գալ բաց նամակով: Տկն Օսկանյանը խոստման համաձայն երեկ այն ուղարկեց «Ազգի» խմբագրություն: Բաց նամակում մասնավորապես ասվում է.

«Շնորհակալ ենք «Այժմ» թերթին քայլարշավի հարցը բարձրացնելու համար, քանի որ այն լրջորեն մտահոգում է Կանանց առողջության պահպանման ասոցիացիայի խորհրդին: Ցավով արձագանքում ենք, որ մեր չկայացած հանդիպումը Նանի Օսկանյանի հետ առիթ է հանդիսացել մտորումների եւ սխալ մեկնաբանությունների՝ ողջ դրամը առողջության քայլարշավի բացած հաշվին փոխանցած լինելու մասին: Տեղեկացնում ենք, որ Կանանց առողջության պահպանման ասոցիացիան նախքան քայլարշավը բացել էր հատուկ հաշիվ կրծքի քաղցկեղով հիվանդ կանանց բուժման ֆոնդի համար: Մենք, դիմելով ՄԱԿ-ի հասարակական տեղեկատվության բաժնի ղեկավար տկն. Կեբեդեին, խնդրեցինք չբացել նոր հաշիվ, սակայն վերջինս չընդունելով մեր խնդրանքը, բացեց անձնական հաշիվ Լ. Հարությունյանի եւ Ա. Հալաջյանի անուններով, դրանով իսկ խառնեց բոլոր խաղաքարտերը, խճճեց բարեգործների փոխանցումները: Քայլարշավից հետո խնդրեցինք փոխանցել ողջ հավաքված գումարները «բուժման ֆոնդի» հաշվին: Անհասկանալի պատճառներով մինչեւ օրս պարզ չէ, արդյոք բոլոր գումարները փոխանցվել են, թե՞ ոչ: Հարցից չբավարարվելով, դեկտեմբերի 1-ին մենք, ԱՄՆ դեսպանի տիկնոջ՝ տկն Ք. Թոմսենի հետ եղանք ՄԱԿ-ի Հայաստանի գրասենյակի ղեկավար տկն Կասիդա Չեկալովիչի մոտ եւ հայտնեցինք մեր մտահոգությունները: Դեկտեմբերի 4-ին, ակնհայտ նորություններ չունենալով, տկն Կասիդայի անունով ուղարկվեց գրավոր նամակ, որում նշվում էին մեր մտահոգությունները, կասկածները եւ զարմանքը տկն Կեբեդեի վարքագծից: Նամակը ստորագրված էր տկն Նանի Օսկանյանի, տկն Քիմ Թոմսենի եւ տկն Սոսի Քելեկյանի կողմից:

Ուզում ենք դիմել «Այժմ» թերթի մեր սիրելի լրագրողին, արդյոք ճշմարտության, ազնվության եւ կանանց օգտակար լինելու զգացումը չէ՞ր, որից դրդված Կանանց առողջության պահպանման ասոցիացան ձեռնարկել էր վերը նշված քայլարշավը եւ նույնիսկ չէր զլացել տկն Կասիդայի նամակի կրկնօրինակն ուղարկել Նյու Յորք՝ ՄԱԿ-ի գրասենյակ:

Պատրաստ ենք լրագրողին եւ թերթին ներկայացնել բոլոր փաստաթղթերի եւ նամակների կրկնօրինակները: Մեզ համար թանկ են բոլոր այն մարդիկ, որոնք աշխատում, համագործակցում են մեզ հետ եւ մենք թույլ չենք տա որեւէ գործողությամբ ստվերել կամ հոլովել նրանց անունները»:

Մեր հանդիպման ժամանակ տկն Օսկանյանը հայտնեց, թե մամոգրաֆիայի կենտրոնը սպասում է ՀՏԲ-ից գումարների լիարժեք փոխանցման եւ այդուհետ միայն կարող են նախաձեռնել բուժումը: Իսկ գումարը մտադիր են տրամադրել այն հիվանդ կանանց բուժմանը, որոնց հիվանդությունը չի նշվում պետպատվերի շարքում, եւ գլխավորապես ուզում են օգտակար լինել ավելի երիտասարդներին՝ մասնավորապես բազմազավակ մայրերին: Նրա կարծիքով՝ կարիք չկա եւ հնարավոր էլ չէ գումարը միանգամից օգտագործել, որովհետեւ առաջիկայում եւս կհայտնվեն դրա կարիքը զգացողներ:

Երեկ մենք դիմեցինք նաեւ ՄԱԿ ՀՏԲ, որտեղից մեզ հայտնեցին, թե մամոգրաֆիայի կենտրոնում հավանաբար կարծում են, թե նշված 7 հազար դոլար գումարը հավաքված է ՄԱԿ ՀՏԲ բացած հաշվում, մինչդեռ խոսքը 2 հաշիվներում եղած ընդհանուր գումարի մասին է: Այդ հաշվում վերջին անգամ մուտք՝ 200 դոլար, եղել է դեկտեմբերի 10-ին, որը եւ դեկտեմբերի 17-ին փոխանցվել է մամոգրաֆիայի կենտրոնին եւ հաշիվը վերջնականապես փակվել է: Ի դեպ, այսօր այդ առթիվ պարզաբանումներով հանդես կգա ՄԱԿ գրասենյակի տնօրեն տկն Կասիդա Չեկալովիչը:

Ա. Գ.

Կոպենհագենում հավանաբար բանաձեւեր չեն ընդունվելու

Սկիզբը էջ 1

Խոսնակը նույնիսկ ասել է, որ ԵԱՀԿ-ը կխուսափի նման բանաձեւեր ընդունելուց, որոնք ակնհայտորեն խոչընդոտում են բանակցային գործընթացը: Խոսնակն ասել է նաեւ, որ պատվիրակություններն ամեն օր հանդիպում են, Մինսկի խումբը նիստեր է գումարում եւ ղարաբաղյան հակամարտության վերաբերյալ ԵԱՀԿ նախագահի՝ Դանիայի արտգործնախարարի հայտարարությունը կլինի ժողովի վերջին օրը՝ դեկտեմբերի 19-ին: Այդ հարցի վերաբերյալ հինգշաբթի օրը հնարավոր է նաեւ որեւէ կոնկրետ պետության հայտարարություն, սակայն հիմնական հայտարարությունը կընթերցվի ուրբաթ օրը: Կոպենհագեն չի ժամանելու ԱՄՆ-ի պետքարտուղար Մադլեն Օլբրայթը, բայց նրա փոխարեն նիստերին կմասնակցի Ստրոբ Թալբոթը, որը չափազանց ակտիվ է եւ նախաձեռնող կողմ է հանդիսացել Մինսկի խմբի բոլոր բանակցային եւ դիվանագիտական գործընթացներում: ԵԱՀԿ խոսնակը Հրայր Թամրազյանին ակնարկել է, որ ԵԱՀԿ նախագահի հայտարարությունը կլինի այնպիսին, որ հակամարտող բոլոր կողմերը գոհ կմնան. այս անգամ այդ հայտարարությունում որեւէ ձեւակերպում չի լինի, որը կարողանար մասնավորապես հայկական կողմի դժգոհությունն առաջացնել:

Ուրեմն, ամենայն հավանականությամբ, Լիսաբոնի հայտարարության նմանը Կոպենհագենում չի լինի եւ դա ուրախալի զարգացում է մեզ համար:

ԵԱՀԿ-ի խոսնակը հաստատել է շուրջ 1 ամիս առաջ «Ազգի» հաղորդած լուրը, որ ԵԱՀԿ-ն Կոպենհագենի գագաթաժողովում կնշանակի մամուլի գծով հատուկ ներկայացուցիչ: Նրա անձն արդեն իսկ հայտնի է՝ գերմանացի խորհրդարանական Ֆրայմուտ Դուվեն, որը ղեկավարելու է ԵԱՀԿ-ի մամուլի գրասենյակը: Պարզվում է, որ Ֆրայմուտ Դուվեն մեծ լիազորություններով է օժտվելու: Նա իրավունք կունենա գնալ ԵԱՀԿ անդամ երկրներ եւ ուսումնասիրել մամուլի վիճակն այնտեղ եւ, մասնավորապես, եթե պարզվի, որ տվյալ երկրում ճնշվում է մամուլի ազատությունը, պարոն Դուվեն կարող է զեկուցել այդ մասին նախագահին, որը եւ այդ երկրի հարցը կբարձրացնի ԵԱՀԿ գագաթաժողովում: Խոսնակը կարծիք է հայտնել, որ նորաստեղծ մամուլի գրասենյակի միջոցով հնարավոր է, որ ճնշում գործադրվի որոշ երկրների կառավարությունների վրա: Մամլո ներկայացուցիչը իրավունք է ունենալու գնալ եւ անմիջականորեն բանակցել կառավարությունների հետ եւ բողոքել մամուլի վիճակի վերաբերյալ, ինչպես նաեւ հորդորել կառավարություններին ազատություններ տալ մամուլին:

Վանաձոր. Գողություն հարկային տեսչության պետի աշխատասենյակում

Դեկտեմբերի 15-ին, ժամը 22-ից հետո անհայտ անձինք ջարդելով Վանաձորի տարածքային հարկային տեսչության միջանցքի ապակիներից մեկը, ներս են թափանցել, ջարդել տեսչության պետի ընդունարանի, ապա աշխատասենյակի դուռը: Ինչպես տեղեկացանք տեսչության պետ Սամվել Մամյանից, գողերը ջարդել են չհրկիզվող պահարանի փականը, բայց բացել չեն կարողացել: Պետի առանձնասենյակից գողացվել է նրա հեռուստացույցը: ՆԳ մարմինների աշխատակիցները կատարել են տեղազննություն: Հարուցվել է գործ, սկսվել է հետաքննություն:

Մ. Մ.

Սեփականաշնորհման նախարարի տեղակալը ազատվեց պաշտոնից

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀ վարչապետի որոշմամբ ՀՀ սեփականաշնորհման նախարարի տեղակալի պաշտոնից ազատվել է Հրայր Վարդանյանը, որն այդ պաշտոնում նշանակվել էր 1997 թվականի փետրվարին:

«Մելլաթ» բանկի հայաստանյան բաժանմունքի գործով դատաքննությունը շարունակվում է

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Դեկտեմբերի 17-ին ՀՀ Գերագույն դատարանի քրեական գործերով դատական կոլեգիան դատավոր Հենրիկ Դանիելյանի գլխավորությամբ շարունակեց «Մելլաթ» բանկի հայաստանյան բաժանմունքի աշխատակիցների նկատմամբ հարուցված քրեական գործի քննությունը:

ՀՀ դատախազությունը քրեական գործ էր հարուցել բանկի մասնաճյուղի աշխատակիցների նկատմամբ վարկի դիմաց 26 հազար դոլար կաշառք վերցնելու մեղադրանքի կապակցությամբ: Հետագայում գործից անջատվել են մասնաճյուղի տնօրենի երկու տեղակալների՝ Իրանի քաղաքացիներ Ռուբեն Հախնազարյանի եւ Վարուժան Զասիկյանի մասը: Վերջիններիս նկատմամբ որպես խափանման միջոց սկզբնապես ընտրվել էր կալանքը, որն այնուհետեւ փոխվեց բնակավայրից չբացակայելու ստորագրությամբ: Ներկայումս քննվում է Սամվել Աջապահյանի, Հովհաննես Մելիքյանի եւ Ալեքսան Մաթեւոսյանի նկատմամբ հարուցված գործը: Վերջիններս մեղադրվում են ՀՀ ՔՕ 185-րդ հոդվածի երրորդ մասով «Կաշառք վերցնելը», որը նախատեսում է մինչեւ 15 տարի ազատազրկման պատժաչափ: Նրանցից առաջինը «Արմաուդիտ» ֆիրմայի ղեկավարն է. կազմակերպությունը բանկի պատվերով կատարում է գրավադրված արժեքների գնահատում, մյուսը, Ա. Մաթեւոսյանը բանկի մասնաճյուղի վարկային բաժնի տնտեսագետն է, իսկ երրորդը, Հ. Մելիքյանը՝ «Մելմո» ՓԲԸ տնօրենը:

«Կակաչ», «Տ.Գ.Պ.» եւ «Փարիզ» ՍՊԸ-ների հիմնադիր, գործարար Գրիգոր Տոնոյանի դատարանին տված ցուցմունքների համաձայն, ինքը ամբաստանյալ Ս. Աջապահյանի օժանդակությամբ 310 հազար ԱՄՆ դոլարի վարկ է ձեւակերպել: Աջապահյանի պայմանի համաձայն, Գ. Տոնոյանը պարտավորվել է «փայի մեջ վերցնել» նրան, ինչպես նաեւ բանկին վճարել «Մելմո» ՓԲԸ-ի պարտքը (100 հազար դոլար) հետագայում այդ գումարը հետ ստանալու պայմանով: Վկան դատարանին ներկայացրեց Աջապահյանի ձեռագրով վարկերի ստացման եւ դրա դիմաց տրվող կաշառքի չափերի մասին գրառումներ: Ամբաստանյալը հաստատեց, որ այն իր ձեռքով է գրված:

Դեկտեմբերի 22-ի նիստում կլսվեն ամբաստանյալների դատական ցուցմունքները:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրէնութիւն / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

ընթացիկ

ԱՍՈՒԼԻՍ

Ընտանեկան նպաստների ներդրումը սոցիալական ապահովության երաշխի՞ք

Անվճար հոսանքի կտրոնների բաշխումն սկսվել է

Կառավարությունը հավանություն էր տվել ընտանեկան նպաստների սահմանման և վճարման հիմնադրույթներին, իսկ օրերս հավանության արժանացրեց նպաստների նշանակման և վճարման կարգին, երեկ սոցապ նախարարությունում տեղի ունեցած ասուլիսի ընթացքում լրագրողներին տեղեկացրեց փոխնախարար Գագիկ Եզանյանը: Նա նշեց, որ ներկայումս պետբյուջեի հաշվին իրականացվող սոցիալական վճարումների երկու խոշոր համակարգերի (երեխաների նպաստներ և արտոնությունների դիմաց փոխհատուցումներ) փոխարինումը միասնական՝ ընտանեկան նպաստների համակարգով, սոցիալական հավասարության սկզբունքը սոցիալական արդարության սկզբունքով փոխարինելու կարևոր քայլ կլինի, քանզի հիմնված է ոչ թե սոցիալական խմբերի, այլ ընտանիքի կարիքավորության ամբողջական հաշվառման վրա: Խնդիրը կարևորվում է, քանի որ պետբյուջեի ծախսերի գրեթե 10 տոկոսն ուղղված է սոցիալական աջակցության ծրագրերին և այդ միջոցների արդարացի բաշխումը լուրջ գործոն է աղքատության մեղմացման խնդրում:

Կարիքավորության չափանիշների սահմանումն, առավել ևս ճիշտ գնահատումը, անցումային ժամանակաշրջանում բարդ խնդիր է, ընտանիքների իրական եկամուտների բացահայտումը ստվերային տնտեսության զգալի չափերի և եկամուտների հայտարարագրման բացակայության պայմաններում՝ գրեթե անհնար: Ուստի կարիքավորությունը գնահատվում է առաջնային ճանաչված մի շարք գործոնների հիման վրա: Դրանք են ընտանիքի անդամների սոցիալական վիճակը, անաշխատունակ անդամների թիվը, ընտանեկան եկամուտները, բնակարանային պայմանները, ինչպես նաև բնակարանի աշխարհագրական դիրքը:

Ընտանեկան նպաստներից օգտվելու առաջին նախապայմանը բազմաշարժ «Փարոս» համակարգում հաշվառվելն է, քանզի հենց «Փարոսի» սահմանած կարիքավորության միավորներով են ընտրվելու առավել անապահով ընտանիքները, որոնց, պետբյուջեի տարեկան հնարավորություններին համապատասխան, կնշանակվեն բազային (նվազագույն) նպաստներ և հավելումներ ընտանիքի յուրաքանչյուր անդամի համար, երբ ընտանիքի կարիքավորության միավորն, անշուշտ, գերազանցում է սահմանային արժեքը:

Ի տարբերություն մինչև հիմա վճարվող նպաստների, ընտանեկան նպաստների նշանակումը կիրագործվի ապակենտրոնացված կարգով՝ տեղերում: Համակարգի ներդրումը չափազանց աշխատատար է և կազմակերպչական մի շարք խնդիրների լուծում է պահանջում. սոցիալական ծառայությունների համակարգչավորում, աշխատանքային անհրաժեշտ (շենքային) պայմանների ապահովում, նորմատիվ մեթոդական բազայի, տարածքային կենտրոններում տեղադրված համակարգչային կիրառական ծրագրերի մշակում, լրացուցիչ հաստիքների ստեղծում (ըստ նախնական հաշվարկների, կպահանջվի 142 հավելյալ աշխատատեղ), անհրաժեշտ բլանկների, ձևերի տպագրություն, սոցիալական ծառայությունների 350-400 աշխատակիցների ուսուցման կազմակերպում: Այս խնդիրների մի մասը (համակարգչավորում և ուսուցում) կիրագործվի Համաշխարհային բանկի SATAC կոչվող աջակցության ծրագրի շրջանակներում: Դատելով հաստատված ժամանակացույցից, նախատեսված աշխատանքները կավարտվեն եկող տարվա առաջին կեսում և հունիսից, հավանական է, ընտանեկան նպաստների համակարգը կգործի (մինչ այդ նպաստների և փոխհատուցումների վճարումները, բնականաբար, կշարունակվեն): Ընտանեկան նպաստների վճարումը կիրագործվի փոստային բաժանմունքների և բանկերի միջոցով:

Բազային նպաստների և յուրաքանչյուր անդամին հատկացվելիք հավելման չափի վերաբերյալ մեր հարցին պատասխանելով, պրն Եզանյանը հիշեցրեց, որ դա կախված է պետբյուջեով նախատեսված գումարներից, ինչպես նաև նպաստներից օգտվող ընտանիքների թվից (1998 թ. նպաստների և փոխհատուցումների համար հատկացված է 14.9 մլրդ դրամ): Եթե նպաստների վճարումը սկսվի հունիսից և ընդգրկի 200 հազար ընտանիք (մոտ 800 հազար անձ), ապա բազային նպաստը կհասնի 4000 դրամի, իսկ հավելումը կկազմի 500-ական դրամ ընտանիքի յուրաքանչյուր անդամին, այսինքն՝ մոտ 6000 դրամ 4 անձից կազմված կարիքավոր ընտանիքի համար:

Փոխնախարարը հայտնեց, որ կարիքավոր ճանաչված գրեթե 200 հազար ընտանիքի ձմռան երեք ամսվա համար անվճար հատկացվող գրեթե 300 կվտ էլեկտրաէներգիայի կտրոնները (7500 դրամի համարժեք) տպագրված են և արդեն իսկ բաշխվում են սոցիալական ծառայությունների տարածքային կենտրոններում՝ «Փարոսի» պատրաստած ցուցակներով: Կտրոնների բաշխումը կշարունակվի մինչև դեկտեմբերի 31-ը:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Սրբերին լավագույնս կարելի է ճանաչել մասունքով կամ էլ՝ լոշտակով

ՀՀ ԳԱԱ բնական գիտությունների բաժանմունքը նախաձեռնել էր «Սրբերի բժշկակենսաբանական դրույթները» հանրապետական առաջին կոնֆերանսը՝ նվիրված սրբի գաղափարի հիմնադիր Հանս Սելյեի 90-ամյակին: Այն ընթացավ դեկտեմբերի 16-17-ը, ՀՀ ԳԱԱ կլոր դահլիճում: Կոնֆերանսը հանրապետությունում իրականացվող հետազոտությունները ի մի բերելու առաջին փորձն էր: Ցավոք, ուսումնասիրությունները դեռ կրում են դիպվածային բնույթ, և, ինչպես նկատեց ՀՀ ԳԱ նախագահ Ֆադեյ Սարգսյանը, չկա խնդրի նկատմամբ համակարգված մոտեցում և պետական հովանավորություն: Պետք է միավորել պետական ջանքերը հանուն մարդկային առողջության, որովհետև հուզային ծանր սթրեսների մեջ գտնվող ժողովուրդը չի կարող առողջ լինել և զարգանալ:

1988-94 թթ. Հայաստանի բնակիչների համար եղել են ծայրահեղությունների տարիներ՝ տարբեր և միաժամանակյա ազդեցությունների սուր և ձգձգված գործոններով (երկրաշարժ, պատերազմ, շրջափակում, տնտեսական ճգնաժամ): Ստեղծվել էր մարդու հոգեկանի վստահելիության աստիճանը ստուգող և դաժան փորձության մոդել հիշեցնող արտակարգ մի իրավիճակ: 88-ից ի վեր Հայաստանի բնակչության մեջ ավելացել են սթրեսային բնույթ այնպիսի հիվանդություններ, ինչպիսիք են հիպերտոնիկ հիվանդությունները, չարորակ նորագոյացությունները, սրտամկանի ինֆարկտը: Վերջին հիվանդությունը եռապատկվել է (սկսած 20 տարեկանից), կանանց մոտ աճել է ավելի քան 22 տոկոսով, կորոնար հանկարծամահությունը՝ 45 տոկոսով, մահացության ցուցանիշները 2 անգամ ավելի են: Երկրաշարժից հետո տուժածների լիմֆոցիտներում առկա են բջջագենետիկական փոփոխություններ: Երկրորդային հետևանքների թվում են տեսողական օրգանների վնասվածքները, հոգեհուզական սթրեսից նկատվել է ցանցաթաղանթի ինֆարկտի կտրուկ վերելք, որն իր առավելագույն ցուցանիշին է հասել 1990 թվականին: Աֆղանստանի և Ղարաբաղյան պատերազմի մասնակիցների մեջ ի հայտ են եկել բնավորության հիստերիկ տիպի ախտաբանական փոփոխություններ: Ղարաբաղյան հակամարտության մասնակիցների ներկայացրած գանգատները համապատասխանում էին հետտրավմատիկ սթրեսային խանգարման կլինիկական պատկերին՝ կոչուն վերհուշեր, «վերադարձ դեպի անցյալ», քնի խանգարում, մղձավանջներ, մեղքի զգացում:

Ճգնաժամը իր հերթին առաջացնում է անձի տարբեր խանգարումներ՝ ոչ ախտաբանական նևրոզից մինչև փսիխոտիկ դրսևորումներ: Ընտանիքին բնորոշ են դառնում կառուցվածքային փոփոխությունները, որոնք չեն կարող չազդել անդամների հոգեկան առողջության վրա: Ճգնաժամը հանգեցնում է բարոյական արժեքների վերագնահատման և նախորդ հասարակարգի նորմերի և կանոնների փոփոխման:

Ինչպես ներկայացրեց ակադեմիկոս Էմիլ Գաբրիելյանը, կյանքը բարձրագույն աստիճանի դինամիկական հավասարակշռության մեջ գտնվող նրբակերտ համակարգ է, որի դեմ մշտապես գործող ուժերի՝ սթրեսների դեմ հանդես են գալիս օրգանիզմի պաշտպանիչ համակարգերը: Դրանց գործունեությունը մեծապես կախված է անընդհատ փոփոխվող արտաքին միջավայրին հարմարվելու ճկունությունից: Օրգանիզմը օժտված է նաև ժառանգական հիշողությամբ, որը կարող է բազմապատկել նույնանման ազդակի ներգործությամբ ախտաբանական դրսևորումը: Գերհուզական բացասական սթրեսները ընդունակ են ներգործելու ժառանգական ապարատի վրա և հանգեցնելու ժառանգական շեղումների, հետևաբար սերնդեսերունդ կրկնվող նմանատիպ սթրեսը գենոֆոնդում կարող է առաջացնել խոր և կայուն փոփոխություններ:

Ներկայումս պարզված է սթրեսի և ծերության միջև գոյություն ունեցող կապը: Երկու դեպքում էլ օրգանիզմում երևան են գալիս նույնանման տեղաշարժեր, ավելանում են ազատ ռադիկալներն ու լիպիդային գերօքսիդացման արգասիքները: Հետազոտությունները ցույց են տալիս, որ կորեական կարմիր ժենշենը և լոշտակ պարունակող պատրաստուկը, ինչպես նաև այլ բուսական պատրաստուկներ, որ օժտված են կյանքը երկարացնելու հատկությամբ, չեն ազդում վերը նշված մասնիկների վրա: Սակայն մնացած բոլոր դեպքերում բուսական պատրաստուկները այն նյութերն են, որոնք օրգանիզմի ռեակտիվությունը փոփոխելու շնորհիվ նվազեցնում են սթրեսորների վնասակար ազդեցությունը: Դիմադրողականությունը բարձրացնող բույսերի շարքում են ժենշենը, էլեուտերոկոկը, լիմոնիկը, ոսկե արմատը, վիտանիան, մասուրակը, լոշտակը և այլն: Կոնֆերանսի ընթացքում ասվեց, որ արտերկրում լոշտակը որպես պատրաստուկ ընդհանրապես հայտնի չէ, առաջին անգամ դրա մասին դրսում տպագրվել է անցած տարի, և անհրաժեշտ է լրջորեն մտածել օգտագործելու և արտահանելու խնդիրների մասին:

Սթրեսների հաղթահարումը ներքին և արտաքին միջոցառումների համալիր է, որ նվազագույնի է հասցնում հոգեկանի և մարմնական վրա հիվանդագին ազդեցությունները: Ընդ որում բուժումը պետք է ընդգրկի բոլոր մակարդակները՝ բժշկական, հոգեբանական, սոցիալական, տնտեսական և այլն: Արտաքին ազդեցությունը դեղորայքային միջամտությունն է, պսիխոթերապևտիկ աշխատանքը, սոցիալական օգնությունը: Բայց ավելի կարևոր է վնասված անձի ներքին հաղթահարման մեխանիզմը, որը նպաստում է հարվածի բթացմանը, հնարավորություն տալիս խուսափել ախտաբանական հետևանքներից: Մասնագետները առանձնացնում են հաղթահարման մի քանի մարտավարություն: Անգիտակցական պաշտպանական մեխանիզմը, երբ ժխտվում, արտամղվում են բացասական հույզերը, զբաղված է երևակայությունը: Անձի ներքին ռեսուրսների ավելի գիտակից համախմբումը նպատակի ձգտումն է, հումորը, ինքնավստահությունը և այլն: Երրորդ մոտեցումն այն է, որ սթրեսի վերապրման ընթացքում ոչինչ չի խեղաթյուրվում և կորչում, այլ կառուցողական ու դրական գնահատման ու վերափոխության է ենթարկվում: Այստեղից կարող է լինել անձի աճը, ստեղծագործական հնարավորությունների բացահայտումը, իմաստությունը: Հոգեբանական և ֆիզիոլոգիական դիմադրողականության, մտածողության զգացմունքային և վարքագծային ճկունության բացակայությունը կարելի է լրացնել պսիխոթերապիայի համապատասխան մեթոդներով, որոնք կանխարգելիչ միջոցառումներով (դաստիարակություն, կրթություն):

Մեր ժողովրդի առողջության պահպանումը պահանջում է բժշկագիտական տարբեր մասնագիտությունների ներկայացուցիչների հետազոտական ջանքերի միավորում, որին և կոչված էր այս գիտաժողովը:

ԱՆՈՒՇ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

«Տրուա սյուիսը» գրոհում է զգեստի շուկան

Եթե մի կողմ դնենք պատմամշակութային արժեքները, ապա ամենից ավելի արտասահմանցի հյուրերի հիացմունքին են արժանանում երևանյան գեղեցկուհիները իրենց խնամվածությամբ, էլեգանտությամբ և կանացիությամբ: Իսկ հայկական աչքերի արտահայտչականությանը կարող են նախանձել նույնիսկ հոլիվուդյան աստղերը:

Չնայած հիպի, հոպի ավան և պոստգարդիստական խմբակների և խմբավորումների առկայությանը, «տիկնայք փափկասունք Հայոց աշխարհի» ակնհայտորեն նախընտրում են դասական ոճը: Ոմանք դա բացատրում են վերոհիշյալ ոճի ընդգծված կանացիությամբ և վեհությամբ: Մյուսներն ասում են, թե 20-րդ դարի Եվրոպայի կողքին մենք դեռ 18-րդ դարում ենք, հետևապես, ֆրակ-

ներ, դեկոլտե զգեստներ, կոֆեր (տվյալ դեպքում արտասահմանյան մակնիշի մեքենաներ) և այլն: Ինչև է: Ինչպես ամենուրեք, այնպես էլ մեզ մոտ ի հաշիվ ոմանց նախասիրությունների և ցանկությունների մյուսները լավ դրամ են վաստակում: Այսպես սկսվում է զգեստների և պչրանքի այլ առարկաների առևտուրը: Շարվեշարան բացվում են... Միլանո, Վիվալդի, Վերսաչի, Ռուսո, Պիկասո... Նրանց միանում են ջինսերի ֆիրմային խանութները: Վերջապես շքերթը եզրափակում են կատալոգով վաճառքի գրասենյակները: Ֆրանսիական ամենախոշոր տներից մեկը՝ «Տրուա սյուիսը» վերջերս իր գրասենյակը բացեց Երևանում ճարտարապետների տանը: Ի վկայություն ֆիրմայի հզորության, նշենք, որ օրական 100 հազար ծանրոց է առաքում: Որքան երևույթը հին է աշխարհի, նույնքան նոր է մեզ համար և թերևս պարզաբանման կարիք ունի: Յուրաքանչյուր ոք կարող է գնել կամ տեղում նայել տարվա կատալոգը և ապա կատարել համապատասխան պատվերը, երբ գրպանում ունի նվազագույնը 500 ֆրանկ՝ գումարած 25 տոկոս հավելավճար առաքման ծախսերի համար: Սահմանափակ դրամային հնարավորություններով անձանց առաջարկվում է միավորել իրենց ուժերը և ներկայանալ կոլեկտիվ հայտով:

Ամեն տարի «Տրուա սյուիսը» հրավիրում է մի կինոաստղի, երգչուհու կամ ֆոտոմոդելի և առաջարկում ընտրել տարվա իր զգեստները: Այնուհետև այդ զգեստներից կազմվում է տվյալ տարվա կատալոգը: Այս տարի օրինակ, «Տրուա սյուիսի» հաճախորդուհիները կհագնվեն ա լա Կլաուդիա Կարդինալե:

Աշխատանքի առաջին իսկ ամսում 18-20 պատվեր, որոնցից ամենախոշորը՝ 5000 ֆրանկ արժողությամբ: «Տրուա սյուիսը» (ֆր.՝ երեք շվեյցարացի) «Քիչ ենք, բայց շվեյցարացի ենք» նշանաբանով գրոհում է զգեստի շուկան:

Ի. ՇԻՐՅԱՆ

ԱԶԳ

այց

Սկիզբը էջ 1

ԱՐԱՄ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ. Արդյունաբերողների եւ գործարարների միության նախագահ

– Ձեր գնահատմամբ, ինչպիսի՞ն են հայ-ֆրանսիական տնտեսական կապերը եւ ինչպիսի՞ հեռանկար է խոստանում այս այցը:

– Ֆրանսիայի գործարարների հետ մենք շատ ծավալուն կապեր ունենք: Մասնավորապես Ռոնալպի մարզի գործարարների միության հետ ստորագրված մի քանի համաձայնագրեր ունենք: Այս այցը նշանակալի էր նրանով, որ կարողացանք մեր կառավարության հովանավորությամբ ավելի ամրապնդել այդ կապերը: Տեղի գործարարները հասկացան, որ ունենք մեր կառավարության աջակցությունը եւ կարող ենք ավելի հիմնավստահ գործել այս շուկաներում: Մենք հնարավորություն ունեցանք ավելի մոտիկից շփվելու կառավարող շրջանակների հետ, եւ երկու երկրների կառավարությունները հորդորեցին մեզ, որ ավելի խորացնենք կոոպերացիան, պարզ առեւտրից անցնենք ինտեգրված տնտեսությունների կառուցման սիստեմի, մասնավորապես վարչապետը տվեց իր հավաստիացումը, թե Հայաստանում կխրախուսվեն օտարերկրյա ներդրումները: Ես եղա IBM-France-ում, որը IBM ընկերության Ֆրանսիայի խոշոր միավորումն է, որի հետ մշակել ենք Հայաստանում IBM-ի աջակցությամբ ինտեգրալ սխեմաների արտադրության կազմակերպման հեռանկարային ծրագիր: Տեղում ծանոթացանք այն տեխնոլոգիական գծերին, որոնք 1998 թվականին [illegible] է ապամոնտաժել եւ տեղափոխել «Տրանզիստոր» գործարան: Այնուհետեւ պայմանավորվածություն ձեռք բերվեց Հայաստան հրավիրել CNPF-ի (Ֆրանսիայի ձեռնարկատերերի ազգային խորհուրդ) պատվիրակությանը եւ ստորագրել համագործակցության պայմանագիր, իսկ Լիոնում CGPME կազմակերպության հետ պայմանավորվեցինք եվրահամայնքի ֆինանսական աջակցությամբ Հայաստանում կազմակերպել ֆրանսիական ապրանքների ցուցահանդես: Դա հնարավորություն կտա, որ ներկայացնենք նաեւ համաեվրոպական «համատեղ ձեռնարկություն» ծրագրի շրջանակներում մի քանի նախագծերի ֆինանսավորում:

Մեր կողմից նաեւ հարցադրում արվեց, որ հայ-ֆրանսիական տնտեսական կապերի զարգացման, ֆրանսիական ապրանքների ներմուծումը խրախուսելու համար Ֆրանսիան տրամադրի ապրանքային վարկ Հայաստան արտահանման համար (5 տարի ժամկետով): Դա թույլ կտա էապես մեծացնելու արտահանումների ծավալը, առեւտրատնտեսական կապերը, քանի որ մենք փոխադարձ հետաքրքրությունների լայն շրջանակ ունենք, բայց ֆինանսական ռեսուրսների բացակայությունը թույլ չի տալիս դա էապես զարգացնել: Զարգացումը շատ դանդաղ է ընթանում: Մեր հաշվարկներով, հայ-ֆրանսիական համագործակցության ապրանքաշրջանառությունը 100 մլն դոլարից պակաս չպետք է լինի: Բայց այսօր այդ թվերը չափազանց քիչ են, 8-9 մլն դոլարից չեն անցնում, որը բոլորովին չի համապատասխանում հայ-ֆրանսիական քաղաքական հարաբերությունների մակարդակին: Այդ տարբերությունը կկրճատվի, եթե ճիշտ մեխանիզմներ մշակվեն:

– Ֆրանսիական կողմը ի՞նչ պատասխան տվեց Ձեր հարցադրումներին:

– Կառավարությունը միշտ դրանից խուսափում է, բայց փորձ էինք անում ճնշել ֆրանսիացի արտահանողների միջոցով, քանի որ նրանք [illegible] ծրագրեր ունեն: Ֆրանսիայում էլ արտահանման մեջ խնդիրներ կան եւ բնականաբար դրա դիմաց պետք է վճարեն: Հիմնական ուշադրությունը դրվում է նոր շուկաների գրավման վրա, իսկ Հայաստանը եւ հարակից երկրները նրանց համար նոր շուկա են: Այսինքն, դրանից կօգտվենք ոչ միայն մենք, այլեւ իրենք: Ծրագրեր ունենք, որոնք կապված են Երեւանում լուցկու, կանացի մազերի ներկանյութերի, ֆրանսիական թխվածքների արտադրությունների կազմակերպման հետ: Մեկ այլ ծրագրով նախատեսվում է օբսիդիանից հուշանվերների զանգվածային արտադրություն ֆրանսիական շուկայի համար: Կարեւոր ծրագիր կա քիմիական արտադրության բնագավառում համագործակցության շուրջ, հատկապես Ռոնալպի մարզի հետ, ուր ստեղծվում է փոքր ու միջին ձեռնարկությունների ցանց:

Իհարկե, Ֆրանսիան նոր շուկաներ որոնելու առումով էլ քիչ իներտ երկիր է: Օրինակ, իտալացիները մի քիչ ավելի ակտիվ են, ռիսկի դիմում են, ներդրում կատարում են: Ֆրանսիացիք ավելի պահպանողական են: Բայց կարելի է ասել, Կաստել ընկերության օրինակը բավական է, որ ֆրանսիացիք շահագրգռվեն: Կաստելը, որին մեր միության կողմից ոսկե մեդալ հանձնեցինք եւ պատվավոր անդամ ընտրեցինք, իր օրինակով ավելի կազդի, քան, ասենք, մեր դեկլարատիվ հայտարարությունները:

ԽԱՉԱՏՈՒՐ ՍՈՒՔԻԱՍՅԱՆ. «Սիլ» կոնցեռնի նախագահ

– Ասվում է, թե մինչեւ հիմա ինչ-որ ձեւով չեն խրախուսվել օտարերկրյա ներդրումները: Դուք, իբրեւ արտերկրի հետ կապեր հաստատող ձեռներեց, կարծում եք հիմա այդ դաշտը լիովին ապահովվա՞ծ է, թե դրանք լոկ խոսքեր են:

– Իհարկե, վարչապետի խոսքերը մեծ հոգեբանական ազդեցություն են թողնում ֆրանսիացի գործարարների վրա: Հանդիպումների ընթացքում Ռ. Քոչարյանը ավելի կարեւորեց իր դիրքորոշումը: Ազատ կարող եմ ասել, որ [illegible] դրական իմպուլսներ կան, իսկ դա լավ է: Դրական է նաեւ, որ վարչապետի հետ նման խումբ է եկել: Այստեղ շատերը իրենց համար կարող են վեցամսյա համագործակցության հնարավորություն գտնել:

– Ռոբերտ Քոչարյանն ասում է, թե այսօր Հայաստանում ստվերային կողմ չունեցող գործարար չկա: Համաձայն ե՞ք:

– Համաձայն չեմ, որովհետեւ վարչապետի գալուց հետո շատ բան փոխվեց: Չի կարելի բոլորին ասել ստվերային: Օրինակ, ստվերային կարո՞ղ ենք համարել, եթե 100 դոլար աշխատավարձից 37 տոկոսը չեն ուզում պետությանը տալ: Ինքս էլ համաձայն եմ, որ տվյալ անձը 37 տոկոսը վճարի, բայց այդ դեպքում օրենքն է պետք փոխել: Օրինակ, ես շահույթ չեմ ստանում: Ողջ շահույթը նորից նպատակաուղղում եմ ներդրումների: Ուստի, չեմ կարող ասել, թե ես ստվերային տնտեսությամբ եմ զբաղվում: Իմ կարծիքով, նույնիսկ ամոթ է ստվերային տնտեսությամբ զբաղվել: Բացի այդ, ով գրանցվում է պետռեգիստրում, նա չի կարող ստվերային լինել: Կարող է միայն նրա գործունեության մի մասը ստվերային լինել:

– Բայց մարդիկ կան, որ ֆիրմաներ են գրանցում, որպեսզի մի մասով գոնե ստվերային գործունեությամբ զբաղվեն:

– Հիմա այդպիսի բան չկա: Գուցե ժամանակին եղել է: Հիմա չկա, որովհետեւ ձեւական լինել չի կարող, եթե ֆիքսված գործունեություն ծավալվի: Վարչապետը ճիշտ ասաց. Հայաստանում ավելի շատ առձեռն առեւտուր է գնում, որը պետք է տեղափոխվի բանկային համակարգ: Մենք էլ պայքարում ենք, որ դա մտնի բանկային համակարգ, քանի որ հեշտությամբ կարող ենք վերահսկել մեր աշխատողներին: Քաղաքակրթությունը դա է պահանջում: Ողջ աշխարհն է այդ համակարգով աշխատում: Երբ արտասահմանյան գործընկերը իմանա, որ քո երկրում նման իրավիճակ է, ապա դու նրա հետ մի [illegible] վարի դիրքերից կխոսես:

– Հիմնական խոչընդոտը ո՞րն է:

– Մի քանի օրենքներ պետք է փոխվեն: Դրանք պետք է ճկուն լինեն, աշխատող մարդուն ու կառուցողին պետք է օգնեն, այլ ոչ թե խանգարեն: Գույքահարկի մասին օրենքն արդեն ընդունեցինք, սպասվում է եկամտահարկի մասին օրենքը, վարչապետը հնարավոր համարեց նաեւ ավելացված արժեքի հարկի տոկոսադրույքի իջեցումը: Ընդհանրապես, Հայաստանի ժողովրդի՝ խառնվածքի պայմաններում պետք է անցնել ֆիքսված, հաստատագրված վճարների, որպեսզի մի բարեկամը չկարողանա մյուսին լավություն անել: Այսինքն, բարոյականության պահը կարեւորվի: Պատկերացնո՞ւմ եք, եթե միայն մի բնագավառում աշխատավարձի 90 տոկոսը ստվերային է: Այսինքն, 300 հազար պետական պաշտոնյաների 20 տոկոսն է մուծում կենսաթոշակային եւ սոցիալական հարկերը: Հունվարի 1-ից այդ համակարգն էլ կփոխվի եւ շատ ծախսեր կմտնեն շահութահարկի մեջ: Եթե այդ պայմաններում էլ ինչ-որ ձեւով խանգարիչ հանգամանքներ լինեն, դրանք էլ կարելի է փոխել:

– Իսկ Ձեր բիզնեսում օգտագործո՞ւմ եք այնպիսի հնարքներ, որ եթե ինչ-որ մրցակից օբյեկտներ կան, ապա դրանց չեզոքացնեք:

– Օրինակ, ինչպես կարող եմ չեզոքացնել: Մի մեխանիզմ ասեք, կօգտագործեմ: Աշխարհում ընդունված է, որ տվյալ օբյեկտի շրջակայքում 100-200 մետր շառավղով մի այլ օբյեկտ կառուցես, լավ սպասարկում ապահովես, ավելի էժան գին դնես եւ դրանով չեզոքացնես:

– Իսկ «երիտասարդական» մետրոյի մոտի կրպակների չեզոքացումը ինչպես եք բացատրում:

– Ես դրա հետ որեւէ կապ չունեմ: Եթե անկեղծորեն ասեմ, դրանցից յուրաքանչյուրը որեւէ պաշտոնյայի կամ խանութի տիրոջ կրպակ էր: Եթե այնտեղ թույլ հնարավորություններ ունեցող մարդիկ լինեին, այդքան մեծ աղմուկ չէր բարձրանա:

– [illegible] ապահովագրված զգո՞ւմ եք:

– Ժամանակն է, որ մենք ունենանք բարձր մակարդակի ապահովագրական կառույցներ: Վարչապետն իր ելույթում արդեն խոսեց դրա մասին: Որ օրվանից նման կառույցներ, գրասենյակներ բացվեն Հայաստանում, ծանոթանան մեր ծրագրերին, համատեղ ձեռնարկություններին, ավելի հեշտ կֆինանսավորվենք: Ֆրանսիան այդ առումով մեծ աշխատանք է տանում:

Հայ-ֆրանսիական տնտեսական կապերի, ներդրումների եւ ստվերային տնտեսության մասին

Սուրբ Հակոբ նոր հայկական եկեղեցի Սիմֆերոպոլում

Օրերս Ղրիմի հայ համայնքի հոգեւոր-մշակութային կյանքում մեծ տոն ու իրադարձություն էր: Սիմֆերոպոլի հին հայկական գերեզմանոցում, որտեղ գտնվում են Ղրիմի շատ նշանավոր մարդկանց (Ալ. Սպենդիարյան եւ այլն) շիրիմները, բացվեց եւ օծվեց Սուրբ Հակոբ նորակառույց եկեղեցին:

Եկեղեցին կառուցվել է նույն տեղում, որտեղ ժամանակին գտնվել է հայկական եկեղեցին, որը քանդվել է խորհրդային իշխանության տարիներին: Քանդված եկեղեցու կողքին դեռեւս 1990 թ. Ղրիմի հայ համայնքը տեղադրել էր սփյուռքահայության հետ կապերի կոմիտեի նվիրած 1915 թ. եղեռնի զոհերի հիշատակի խաչքարը:

Ս. Հակոբ եկեղեցին կառուցվել է Ղրիմի հայ համայնքի երկու հարգարժան [illegible] անհատների՝ Ալեքսանդր Ամասունու եւ Սուրեն Ամիրխանյանի նախաձեռնությամբ ու միջոցներով, շատ կարճ ժամկետում. առաջին քարը օծվել է այս տարի, օգոստոսի 13-ին: Շաբաթ օրը, դեկտեմբերի 13-ին, լեփ-լեցուն էր հայկական գերեզմանոցի եւ եկեղեցու տարածքը:

Օծման արարողությանը մասնակցելու էին եկել ոչ միայն Սիմֆերոպոլի եւ Ղրիմի հայերը, այլեւ Ուկրաինայի մյուս քաղաքների, Մոսկվայի, Կրասնոդարի եւ Ստավրոպոլի երկրամասերի հայ համայնքների ներկայացուցիչները:

Արարողությանը մասնակցում էր Ղրիմի Գերագույն խորհրդի եւ կառավարության պատվիրակությունը՝ Գերագույն խորհրդի նախագահի առաջին տեղակալ Անուշավան Դանիելյանի ղեկավարությամբ, Ղրիմի հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունների, գիտության, մշակույթի, այլ ազգային փոքրամասնությունների ներկայացուցիչներ:

Եկեղեցին օծեց Ուկրաինայի թեմի առաջնորդ Նաթան եպիսկոպոս Հովհաննիսյանը, որից հետո նա ընթերցեց Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Ա-ի կոնդակը եկեղեցու կառուցման հոգաբարձուներ՝ Ալեքսանդր Ամասունուն եւ Սուրեն Ամիրխանյանին պարգեւատրելու մասին: Այնուհետեւ Նաթան Սրբազանը շնորհավորելով եւ օրհնելով ներկաներին այս լուսավոր իրադարձության առթիվ, նշեց, որ երկու հավատավոր հայրենակիցների արածը ոչ միայն այսօրվա համար է, այլեւ ապագայի, որ նրանք իրենց արժանի տեղը կունենան ղրիմահայոց պատմության մեջ եւ մաղթեց, որ այս նորաբաց եկեղեցին դառնա իսկական հոգեւոր տուն, նրա զանգերը մշտապես ղողանջեն եւ ազդարարեն Ղրիմի հայ համայնքի բարգավաճման արարողությունների առթիվ: Հոգաբարձուները եւ ներկաները վառեցին առաջին մոմերը:

Անուշավան Դանիելյանը նշեց, որ շարունակվում է ղրիմահայոց հոգեւոր-մշակութային լիարժեք կյանքը, հանձին այս նորաբաց եկեղեցու եւ շնորհիվ համայնքի երկու պատվարժան ներկայացուցիչների: Այս տարի, սեպտեմբերին մեծ շուքով ու հանդիսությամբ նշվեց հայ ժողովրդի երկու պանծալի զավակների՝ Գաբրիել եւ Հովհաննես Այվազովսկի եղբայրների ծննդյան 185 եւ 180-ամյակները, արդեն բացվել եւ գործում է հայկական առաջին [illegible], շուտով կավարտվեն Այվազովսկի եղբայրների փառահեղ հուշակոթողի պատրաստման աշխատանքները (քանդակագործ՝ Լեւոն Թոքմաջյան), որի բացումը նախատեսված է փետրվարին:

Այս եկեղեցու բացումը յուրատեսակ խթան ու ոգեւորության աղբյուր կհանդիսանա քրիստոնեության ընդունման 1700-ամյակի առթիվ Սիմֆերոպոլում մեծ եկեղեցու կառուցման համար, որի նախագիծը պատրաստ է, տեղը հատկացված է քաղաքի կենտրոնական հրապարակում, որտեղ տեղադրվելու է նաեւ Այվազովսկի եղբայրների հուշակոթողը:

Ուկրաինական եկեղեցու Ղրիմի թեմի առաջնորդ Լազր արքեպիսկոպոսն իր ելույթում նշեց, որ այս եկեղեցու կառուցումը հոգեւոր իրադարձություն է ոչ միայն Ղրիմի հայության, այլեւ ողջ Ղրիմի համար:

Հուզված էին հոգաբարձուները՝ Ալեքսանդր Ամասունին եւ Սուրեն Ամիրխանյանը, իրենց արածի ողջ կարեւորության անմիջական զգացողության ազդեցությամբ՝ նրանց խոսքը արտասուք ու հուզախառն էր:

Ա. Ամասունին շնորհակալություն հայտնելով շնորհավորանքների եւ մաղթանքների համար, նշեց, որ ինքը ապրելով եւ գործելով Ղրիմում, շարունակ պատասխանատվության զգացողություն է ունեցել նախնիների արածի, նրանց թողած հոգեւոր ժառանգության վերականգնման եւ պահպանման, ինչպես նաեւ այսօրվա եւ եկող սերունդներին նոր մնայուն արժեք թողնելու հանդեպ, որն էլ հիմնական շարժառիթն է եղել այս եկեղեցու կառուցումը նախաձեռնելու համար: «Դա իմ հոգու պարտքն էր»:

Հոգու պարտքի նույն զգացողությամբ էր լցված նաեւ Ս. Ամիրխանյանը, որը սիրով համաձայնել է Ամասունու առաջարկին՝ միասին եկեղեցի կառուցել: Նա դիմեց ներկաներին, տեղի հայությանը, որ հաճախեն եկեղեցի, որպեսզի միշտ լինի մարդաշատ, դառնա իսկական հոգեւոր տուն, որը պակաս կարեւոր չէ, քան եկեղեցի կառուցելը:

Տողերիս հեղինակը շնորհավորելով հոգաբարձուներին եւ Ղրիմի հայությանը, նշեց, որ սա հիրավի հոգեւոր-մշակութային իրադարձություն է ոչ միայն Ղրիմի, այլեւ ողջ հայության կյանքում, որ կդառնա Ղրիմի հայության համախմբման, հայապահպանության կարեւոր օղակներից մեկը:

Եկեղեցու կառուցման, օծման հանդիսավոր արարողությունը բարձր մակարդակով կազմակերպելու ծավալուն աշխատանք էր կատարել Ղրիմի հայոց Ազգային խորհուրդը՝ նախագահ Վարդան Սարգսյանի ղեկավարությամբ:

Արարողությունը լայնորեն լուսաբանվեց Ուկրաինայի զանգվածային լրատվության միջոցներով:

ԶԻՎԱՆ ՄՈՎՍԻՍՅԱՆ
Սփյուռքահայության հետ կապերի կոմիտեի նախագահի պաշտոնակատար
Սիմֆերոպոլ-Երեւան

ԱԶԳ

միջազգային

ՄԱԿ-ի առեւտրի եւ զարգացման կոմիտեն (UNCTAD) ունիվերսալ միջազգային կազմակերպություն է, որը զբաղվում է ավելի քան 188 երկրների, մասնավորապես անցումային շրջանում գտնվող երկրների տնտեսական զարգացման խնդիրներով: Այսօր UNCTAD-ը միակ միջազգային խորհրդատվական մարմինն է, որը կարգավորում է անդամ երկրների հարաբերությունները միջազգային առեւտրաֆինանսական կազմակերպությունների՝ Համաշխարհային բանկի (ՀԲ), Միջազգային արժութային հիմնադրամի (ՄԱՀ) եւ Առեւտրի համաշխարհային կազմակերպության (ԱՀԿ) հետ:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Առեւտրի համաշխարհային կազմակերպության պայմաններն անընդունելի են Հայաստանի համար

1994 թ. Հայաստանի կառավարությունը դիմեց ԱՀԿ-ին անդամակցելու խնդրանքով: Այդ հարցի շուրջ բանակցությունները դեռ շարունակվում են:

Հայտնի է, որ ԱՀԿ-ը համապարփակ կառույց է եւ զբաղվում է աշխարհի պետությունների միջեւ ազատ առեւտրի զարգացմամբ եւ ամրապնդմամբ: Անդամակցությունն ԱՀԿ-ին պարտադիր պայման է ազատ շուկայական տնտեսություն ունեցող երկրների համար: Սակայն նոր անդամների մուտքը բարդ գործընթաց է, որը պահանջում է լուրջ եւ զգուշավոր մոտեցում:

Հայաստանի եւ ԱՀԿ-ի հարաբերությունների մասին պատմում է UNCTAD-ի գլխավոր խորհրդական պրն Օգնեցովը, որը զբաղվում է նախկին Սովետական Միության հանրապետությունների անդամակցության հարցերով:

- Նորանկախ հանրապետության համար ԱՀԿ մուտք գործելը քաղաքական խնդիր է: Նախկին սովետական հանրապետություններին համակած տնտեսության ազատականացման մարմաջն անհավասարակշռված, իսկ երբեմն էլ պարզամիտս արտաքին տնտեսական քաղաքականության արդյունք էր:

Ազգային առաջնային խնդիրների անտեսումը, վարկատու երկրների եւ միջազգային ֆինանսական կառույցների պահանջներին հլու-հնազանդվելը, որը գալիս է մշտական վալյուտային ներարկումներից հիվանդագին կախվածությունից, ստիպեց նորանկախ երկրների կառավարություններին դիմել չափազանց մեծ զիջումների արտաքին տնտեսական քաղաքականության եւ ազգային արտադրության բնագավառում:

Ինչպես մյուս սովետական հանրապետությունները, Հայաստանը ժամանակին չհասկացավ, որ միջազգային շուկան անողոք համակարգ է, որտեղ ընկերներ չկան, իսկ տարածքներն արդեն բաշխված են: ԱՀԿ-ի առաջադրած պայմաններն անընդունելի են Հայաստանի համար: Այնպես որ, եթե Հայաստանի կառավարությունը չվերացնի իր նախնական պարտավորությունները, վաղը ամենայն հավանականությամբ կզրկվի սեփական արտադրությունից:

Ակնհայտ է, որ այսօրվա Հայաստանի արտադրանքը չի համապատասխանում որակի միջազգային չափանիշներին, հետեւապես մրցունակ չէ: Հատկապես զգայուն է տեքստիլ արտադրությունը, որտեղ մրցակցությունը շատ ավելի մեծ է:

Արտահանման եւ հատկապես արտադրական ոլորտի զարգացումն ամբողջ եւ ուժեղ տնտեսության կայացման միակ ուղին է: Մինչդեռ ԱՀԿ-ի առաջադրած պայմաններն արգելում են անդամ երկրներին ինչպես վարկավորել ազգային արտահանական արտադրանքը, այնպես էլ խրախուսել սեփական արտադրությանը նպաստող ներմուծումը: Որոշ երկրներ կարողացան «գնել» արտաքին տնտեսական քաղաքականության համեմատաբար մեղմ պայմաններ, եւ հասան արտահանում-ներմուծում միջպետական հարաբերությունների անհրաժեշտ հավասարակշռությանը: Հետեւապես զարգացող երկրների դեպքում սեփական արտադրանքի խրախուսումը բացառվում է: Հավանաբար հենց այդ պատճառով է, որ Վրաստանի կառավարությունն անժամկետ դադարեցրել է մուտքի բանակցությունները: Հայաստանի նոր կառավարությունն ավելի հեռատես եւ «սառնարյուն» է: ՀՀ նախարարների խորհուրդը, մասնավորապես ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Արմեն Դարբինյանը, դիմել է UNCTAD-ին խորհրդատվական օգնության խնդրանքով նախկին «զիջումները» վերացնելու համար:

Ըստ երեւույթին, Հայաստանը փորձում է հավասարակշռել տնտեսական ազատականությունը եւ սեփական արտադրության անհրաժեշտ պաշտպանողականությունը: Պետք է ասել, որ նախկինում վերցրած պարտավորությունների վերագնահատումը հիվանդագին գործընթաց է, ուստի հանրապետության ղեկավարությունը ստիպված կլինի բախվել ԱՀԿ-ի «իշխող» պետությունների ագրեսիվ ընդդիմությանը:

Այս իմաստով, Հայաստանի եւ նախկին սովետական այլ հանրապետությունների համար օրինակ կարող են ծառայել լատինամերիկյան պետությունները, որոնք ստեղծել են ընդհանուր առեւտրատնտեսական խորհրդատվական մարմին: Այս մարմինը կարգավորում է տարածաշրջանի արտաքին տնտեսական քաղաքականությունը եւ, մասնավորապես, հարաբերությունները ԱՀԿ-ի հետ:

Միանգամայն ավելի հեշտ է պաշտպանել սեփական եւ ընդհանուր շահերը: Անհրաժեշտ է ամեն գնով պահպանել վերջին տասնամյակների Հայաստանի եւ նախկին Սովետական Միության հանրապետությունների միջեւ ձեւավորված իրացման ավանդական շուկան:

ԱՐՄԱՆ ՏԻԼԱՆՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Հունաստանը զգուշացնում է Թուրքիային

Դեկտեմբերի 16-ին Հունաստանի իշխանությունները հայտարարել են, թե Թուրքիան «մեծ սխալ» կկատարի, եթե իրագործի գրավյալ Կիպրոսը իրեն միացնելու կամ համարկելու հայտարարությունները: Հայտարարության համաձայն, այդ դեպքում Անկարան կդիմակայի ոչ միայն Կիպրոսի եւ Հունաստանի իշխանություններին, այլեւ՝ ամբողջ Եվրամիությանը:

Ինչպես հայտնի է, Կիպրոսի իշխանությունները եւ Եվրամիությունը կոչ են արել կիպրացի թուրքերին, որ ներկայացուցիչներ ուղարկեն ապրիլին կայանալիք անդամակցության բանակցություններին մասնակցելու, սակայն թուրքական կողմը մերժել է այդ առաջարկը:

Նիկոսիայում ՄԱԿ-ի հատուկ պատվիրակ Գուստավ Ֆեյսելը զսպվածության կոչ է արել բոլոր կողմերին, իսկ ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Կոֆի Անանը հակամարտության լուծման «նոր մոտեցումներ» որդեգրելու առաջարկ է ներկայացրել՝ շեշտելով, թե միայն երկու կողմերի ղեկավարների շարունակական բանակցությունների միջոցով հնարավոր կլինի լուծել հակամարտությունը:

Կիպրոսում դատապարտվել է թուրք լրտես

Դեկտեմբերի 16-ին Կիպրոսի դասական իշխանությունները հայտարարել են լրտեսության մեջ ամբաստանվող թուրք քաղաքացուն 6,5 տարվա բանտարկության դատապարտելու մասին որոշումը:

Նեջիփ Սարի Չիչեքլին ձերբակալվել է տարեսկզբին՝ Կիպրոսը երկատող սահմանագծին լրտեսություն կատարելու ժամանակ: Նա ընդունել է իր նկատմամբ հարուցված ամբաստանությունները, ինչի հետեւանքով դատավճիռը մեղմացվել է:

«ՌՈՅԹԵՐ»-«ԵՐԵՎԱՆ»

Փարիզը զենք է առաջարկում Հարավաֆրիկային

Հարավաֆրիկյան Հանրապետությունը ստիպված կլինի ընտրություն կատարել իր բանակի արդիականացման նպատակով զենք առաջարկող մի քանի պետություններից: Մասնավորապես Ֆրանսիան հույս ունի ապահովել նախատեսված պայմանագրերի գոնե մի մասը: ՀԱՀ-ի ղեկավարությանը իրենց կողմը գրավելու նպատակով ֆրանսիացիները Հարավաֆրիկյան Հանրապետության ափերի մոտ ուղարկեցին «Սյուրկուֆ» անունը կրող «անորսալի» ֆրեգատը, որը դեկտեմբերի 2-4-ը հանգրվանեց Քեյփթաունի նավահանգստում: Բացի դրանից Ֆրանսիան ՀԱՀ-ին առաջարկում է բարելավել հին ռազմահանդերձանքի մակարդակը: Խոսքը մասնավորապես «Չիտա» գրոհիչ ռազմօդանավերի եւ «Պանհարդ» տանկերի մասին է:

Փենյանի ռադիոն սպառնում է սեուլցիներին

Հարավկորեական KBS-2 հեռուստաալիքով Հյուսիսային Կորեայի կյանքը պատկերող հեռուստասերիային ֆիլմաշարի ցուցադրումը մեծ դժգոհություն է հարուցել ԿԺԴՀ-ում: Փենյանի ռադիոն սպառնացել է պայթեցնել հարավկորեական հեռուստաընկերությունը եւ սպանել ֆիլմաշարի նկարահանմանը մասնակցած անձանց, որը հիմնված է 1995 թ.-ից Հարավային Կորեայում ապաստան գտած հյուսիսկորեացի մի հայտնի պարուհու կյանքի պատմության վրա: Սեուլի կառավարությունը ստիպված է եղել տասնյակ ոստիկաններ տեղաբաշխել KBS-2 հեռուստաընկերության շենքի շուրջը:

«ԷՔՍՊՐԵՍ»

Խաղալիքների կեղծման վնասը՝ մոտ մեկ մլրդ ֆրանկ

Նմանակումը երկար ժամանակ պերճանքի առարկաների «մենաշնորհն» էր: Բայց վերջերս աշխարհում լայն տարածում է գտել նաեւ խաղալիքների նմանակումը: Խաղալիքների շուկան եկամտաբեր է, մանավանդ Ֆրանսիայում, որտեղ միայն Սուրբ ծննդյան տոների եւ Ամանորի առթիվ ամեն ընտանիք միջին հաշվով 1100 ֆրանկի խաղալիքներ է գնում: Պատահական չէ, որ վերջին տարիներին Ֆրանսիայի խաղալիքների շուկայում կեղծված արտադրանքները բազմացել են եւ ներկայումս արժեքային արտահայտությամբ կազմում են այդ ոլորտի 15 մլրդ ֆրանկանոց ընդհանուր դրամաշրջանառության 5-7 տոկոսը:

Անչափ դժվար է արմատախիլ անել այդ չարիքը: Դրա առաջին պատճառն է, որ խաղալիք արտադրող խոշոր ֆիրմաների մեծամասնությունը համեմատաբար էժան աշխատուժի [illegible]նով արտադրությունը կազմակերպել է Հարավարեւելյան Ասիայի երկրներում, այսինքն հենց այնտեղ, որտեղ գործում են կեղծարարները: «Ասբրո Ֆրանս» ընկերության իրավական գործերի տնօրեն Պասկալ Ֆրանսուան, որի գլխավոր զբաղմունքը խաղալիքների նմանակման դեմ պայքարելն է, «Էքսպրես» հանդեսի էջերում մասնավորապես պատմում է, որ Չինաստանում հաճախ հենց ֆիրմայի ենթակապալառուներն են գաղտնաբար նմանակված խաղալիքներ արտադրում: Կեղծարարների գործը հեշտ է, քանի որ ձեռքի տակ արդեն ունեն ֆիրմայի խաղալիքների նմուշները: Պայքարի դժվարության երկրորդ պատճառն այն է, որ նմանակումները հաճախ այնքան կատարյալ են լինում, որ նույնիսկ բնօրինակի հեղինակները չեն կարողանում զանազանել ֆիրմային եւ կեղծված խաղալիքները:

Երբ արտադրողը դժվարությամբ է զանազանում կեղծիքը, ապա ի՞նչ ասենք սովորական գնորդը: Գնորդների մեծ մասը կեղծված խաղալիքներ ակամա է ձեռք բերում, ուստի հաճախ հիասթափվում է իր գնումներից: Նմանօրինակները երբեմն նույնիսկ վտանգավոր են լինում: Այսպես, «Բերշե» ֆիրմայի ձիուկի թուրքական նմանօրինակի բաշը այնպիսի հեշտությամբ է պոկվում, որ կարող է խեղդամահ անել փոքր երեխային: Կեղծված արտադրանքի ստեղծած այս վատ տպավորությունը վնասում է նաեւ բնօրինակի վարկին: «Ասբրո Ֆրանսի» նախագահ եւ գլխավոր տնօրեն Պոլ Ռդուիի պատկերավոր արտահայտությամբ, «նմանակումն սպանում է խաղալիքը»: Օրինակ, այդ ֆիրման վաճառքի էր հանել ջրի ատրճանակ, որը հատուկ կառուցվածքի շնորհիվ հեղուկն արտանետում էր մինչեւ 12 մետր: Չնայած համեմատաբար բարձր գնին (300 ֆրանկ), լավ էր վաճառվում, սակայն վաճառքից հանվեց, քանի որ խաղալիքների շուկան հեղեղվել էր 30 ֆրանկանոց նմանակումներով, որոնք չէին գործում:

Արտադրողները ներկայումս փորձում են լրջորեն պայքարել կեղծարարների դեմ կամ գոնե տարհամոզել նրանց: Ֆրանսիայում 1994 թ. ընդունված Լոնգեի օրենքը նպաստում է պայքարին, քանզի թույլ է տալիս բացահայտ նմանակման դեպքում դատի տալ կեղծարարին: Բայց արդյունքն այնքան էլ զգալի չէ: Նախ, այդ օրենքը կիրառվում է միայն Ֆրանսիայում, իսկ եվրոպական մյուս երկրներն առավել հանդուրժող են այս հարցում: Ապա, արդարադատությունը շատ դանդաղ է գործում: Այսպես, «Ասբրո Ֆրանս» ֆիրման իր հանրահայտ տիկնիկներից մեկի կեղծարարների դեմ դատը շահեց 6 տարի տեւած դատավարությունից հետո, մինչդեռ խաղալիքների շուկայում նորույթն ընդամենը 3 տարվա կյանք ունի: Ծննդյան տոների առթիվ կազմակերպվող խաղալիքների ցուցահանդեսներում արտադրողները վախենում են նաեւ մրցակից ֆիրմաների հնարավոր նմանակումներից, ուստի ցուցափեղկերը փակ են պահում, մոտ են թողնում միայն վստահելի հաճախորդներին եւ հսկիչներ են վարձում:

Իրականում, կեղծարարները մեծ մասամբ հենց վաճառահանողներն են: Ասիացի կեղծարարների դեմ, սակայն, շատ դժվար է դատ բացել, ինչպես նաեւ ներմուծողների դեմ, որոնք ապրանքն իրացնելուց հետո անմիջապես անհետանում են: Միակ պատասխանատուն մնում է վաճառողը: Սակայն արտադրողները չեն ուզում պատժել վաճառողներին, որպեսզի չկորցնեն իրենց լավագույն գնորդներին:

1996 թ. տվյալների համաձայն, Ֆրանսիայում բռնագրավված կեղծ ապրանքատեսակների 19 տոկոսը կազմում են խաղալիքները, 28 տոկոսը՝ տեքստիլ արտադրանքը, 9 տոկոսը՝ ժամացույցները, 4 տոկոսը՝ ակնոցները, 6 տոկոսը՝ տնայնագործական իրերը, 5 տոկոսը՝ պահեստամասերը եւ այլն: Երկրի խաղալիքի արդյունաբերության ֆեդերացիայում վերջերս ստեղծվել է նմանակումների դեմ պայքարի բաժանմունք, որը փոքր ու միջակ ձեռնարկություններին օգնում է պաշտպանվել կեղծարարներից: Այդուհանդերձ, պայքարը չի հեշտացել, քանի որ նմանակումները մեծ մասամբ ինչ-որ բանով տարբերվում են բնօրինակից, ուստի դժվար է դատական գործ բացել: Այսպես, հանրահայտ «Բարբի» տիկնիկը չափազանց շատ է ընդօրինակվում, բայց անհետեւանք է մնում աչքերի գույնի կամ եղունգների երկարության փոփոխման պատճառով: Անշուշտ, այս վիճակը դուր է գալիս վաճառահանողներին, որոնք ձգտում են մշտապես ունենալ էժան ապրանքներ:

Ֆրանսիացի արդյունաբերող Էրվե Պարիզոյի կարծիքով, նմանակումների դեմ պայքարելու լավագույն միջոցը մնում է անընդհատ նորանոր խաղալիքների ստեղծումը եւ բարդ տեխնոլոգիաների կիրառումը, որոնք կբացառեին խաղալիքների կեղծման հնարավորությունը:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ԲԵՐԲԵՐՅԱՆ

ԱԶԳ

Մշակույթ

Խոհեր ժամանակակից երաժշտական մշակույթի որոշ հարցերի շուրջ

Ի՞նչ ենք հասկանում, ասելով «ժամանակակից երաժշտություն»: Նախ, անհրաժեշտ է տարբերել «ժամանակակից» եւ «արդիական» արվեստ, երաժշտություն հասկացությունները իրենց հստակ եւ ամփոփ բնորոշման մեջ: Հաճախակի մեզանում թյուրիմացաբար մեկը մյուսով է փոխարինվում ի վնաս արվեստի, ընդհանրապես դիտարկվող երեւույթի, կամ ստեղծագործության ճիշտ ըմբռնմանը եւ արժեւորմանը: Աներկբայորեն, ժամանակակիցն այն է, որ ստեղծվում է տվյալ՝ քո ժամանակին համընթեր: Այն ամենն, ինչը գրվում-ստեղծվում է այսօր, ժամանակակից է: Սակայն դրանից բնավ ոչ ամեն ինչն է արդիական: Պետք չէ մոռանալ, որ արդիականությունը ուրույն աշխարհընկալում է, ավելին՝ մտածողության կերպ, գեղարվեստական չափանիշների համակարգ:

Մեր այսօրվա, իմա՝ ժամանակակից երաժշտական արտադրանքի համայնապատկերը բազմաշերտ եւ բազմադեմ է: Հայ կոմպոզիտորական դպրոցում միտքն իր լավագույն (բայց սակավ) դրսեւորումների օրինակներով իրենից ներկայացնում է ազգային ոգեղենության եւ արդի մտածողության յուրօրինակ համադրություն:

Ինձ հաճախակի հարց են տալիս. «Լավ երաժշտությունն ունի՞ արդյոք ժամանակային սահմանափակում»: Համոզված եմ այն պատասխանի իրավացիության մեջ, որ ամեն ինչ, ինչ հուզում է մարդու հոգին եւ միտքը, «ժամանակային սահմանափակում» ունենալ չի կարող: Եվ ընդհանրապես նման սահմանափակումները, ըստ իս, շկար մտավարժանքների արգասիք են: Դրանց հեղինակները (չքաքցնենք, որոնց թվում երբեմն էլ հենց իրենք, այսօրվա ստեղծագործողներն են) նրանք են, ովքեր ունակագուրկ են ստեղծել հոգեւոր, գեղարվեստական արժեքներ, եւ սեփական մերկ ու մակերեւույթ փորձարարությունը ճգնում են մատուցել որպես իբր արդիականությամբ տոգորված արվեստ: Մինչդեռ արժե փոքր-ինչ խորհել, ի՞նչ է ժամանակը... Այն որքան որ առածգական է, նույնքան էլ սեղմ է: Մարդկային հոգեւոր անանցողիկ արժեքների հանդեպ ունեցած դիտակետի ծիրում ժամանակը բավականաչափ կուռ հասկացություն է: Քաղաքակրթության պատմության բազմադարյան ընթացքում, որպես մարդկության կուլտուրայի հոգեզավակներ, այսօր որդեգրել ենք ընդամենը մեկ Բախ, մեկ Մոցարտ, մեկ Շոպեն, մեկ Կոմիտաս... Միակները բոլոր ժամանակների համար: Նրանց (եւ նրանց նմանների) հանճարի գոյությամբ մեր մոլորակի ժամանակն, ասես, սեղմվել-մակարդվել է ոգեղեն մի կենսադաշտում, որը նորմալ homo sapiens-ի գոյապայմաններից մեկն է: Երաժշտությունը, ինչպես եւ պատմությունը, «սարքում են անհատները»: Որակի խնդիր է: Տաղանդը նույնպես չափ ունի: Յուրաքանչյուրն ի՛ր գործն է անում: Եվ անգամ ոչ մեծ տաղանդի տեր արվեստագետի ստեղծագործության մեջ կարող են առանձին ուշահարույց շիվեր ընձյուղվել, որոնք անպայման պիտի տան իրենց բարերար ազդեցությունը եւ շարունակություն ունենան: Քանզի այդ փոքրիկ նվաճումները նույնպես նպաստում են ընդհանուր արդի երաժշտական դաշտի ստեղծմանը:

Այլ հարց է, թե որքանով են կյանքի կոչվում արդի կոմպոզիտորների ստեղծագործությունները, եւ ինչպե՞ս են արտահանվում սեփական նեղ սահմաններից անդին՝ ժամանակակից հարուստ միջազգային փոխառնչություններով սնվելու նպատակով: Այսօրվա կոմպոզիտորի ստեղծագործությանը «տեր լինելու», խթանելու, պատվիրելու-գնելու նրա երկը, կատարելու, նպաստելու, որ համերգային բեմից հնչի ոչ թե գեղարվեստական արժեքներից զուրկ, այլ իրապես արվեստի ստեղծագործություն, այս բոլոր հարցերը անլուծելի համախնդիրների բեկորով այսօր հիմնականում ծանրացած են Հայաստանի կոմպոզիտորների եւ երաժշտագետների միության խղճին: Սակայն դա առանձին հոդվածի նյութ է:

Այլ խնդիր է մեզանում այսօրվա հայկական երաժշտական մշակույթի արտահանման ձեւն ու եղանակը: Անհնարին է չվավերել, որ այն իրագործվում է բացառապես տարերայնորեն: Ցավոք, սույն մեզ համար դարձյալ հույժ կարեւոր հիմնահարցում մեծապես առկա է պետական մտածողության, մշակված քաղաքականության պակասը: Արտահանողները նույնպես տարակերպ «օղակներ» են. այլազան մշակութային կազմակերպություններ, միություններ, ֆոնդեր, մասնավոր անձինք եւ այլ: Սակայն ակնդետ է, որ բոլորն էլ գործում են հիմնականում առանց մեծ շուկա ներկայանալու արժանի ազգային գեղարվեստական արժեքների նկատմամբ ունեցած պատշաճ չափանիշների, առանց մի ընդհանուր սկզբունքի: Տարօրինակ է, թե օրինաչափ, սակայն այսօր էլ շարունակում է գործել խորհրդային ժամանակներից ժառանգված «ընտրության» ձեւը. ուշադրության ծիրում դարձյալ եւ հիմնականում տասնամյակներ առաջ դափնիների արժանացած մի քանի անհատներն են: Ազգային, գեղարվեստական արժեքների ճիշտ գնահատման եւ տարածման խնդրում մեծապես վնասակար դեր է խաղում այսօր «փողի գործոնը»: Շուկայական-մասնավոր հարաբերությունների եւ հնարավորությունների առկայության պարագայում հաճախակի վավերում ենք չափանիշների կատարյալ խախտում, միջին արժեքի երեւույթի գերուռճացում եւ հակառակը՝ իրական գեղարվեստական արժեքների թերագնահատում: Չափազանց վտանգաբեր եւ ցավոք տակավին նոր թափ առնող ու մեր հասարակական հենքի վրա հեռանկարային մի ընթացք է սա, որ դժվար է ենթարկել պատշաճ հսկողության: Երբ բացակայում են պետական մտածողությունը եւ պետական (այլ ոչ սեփական կամ հովանավորչական) նյութական միջոցները՝ սույն ընթացքը, ինչպես վերջին 4-5 տարում ապացուցվեց, մեր կյանքում դառնում է անկառավարելի:

Կուզեի բազում մեծ եւ փոքր օրինակներից ընթերցողին ներկայացնել մեկը. գալիս է «Ազգ» օրաթերթի մշակույթի բաժին ոչ արվեստագետ մեկը, դնում է իմ առջեւ մի կատարողի լազերային ձայներիզները. «Այս մարդը արտասահմանում լազերային 5 սկավառակ է թողարկել, բոլոր թերթերը դրա մասին գրել են: Դուք ինչո՞ւ չեք գրում»: Այն, որ խնդրո առարկա երաժիշտը իսկապես լավ կատարող է, որ պատեհ առիթով «Ազգ»-ը անդրադարձել է Երեւանում կայացած նրա ելույթին արժանի գնահատանքով՝ ուրիշ հարց է: Բայց դիմողը խոսում է ա՛յլ բանի մասին: Եվ միակ ճիշտ պատասխանը, իհարկե, դիմորդին չգոհացնողը կարող է լինել հետեւյալը. «Հետո՞ ինչ, որ արտերկրում մեկը լազերային 5 սկավառակ է թողարկել, ցանկացած կատարող, որ մեծ գումար ունի, Հայաստանում էլ, երկրագնդի ցանկացած, եւ մշակութային ամենաչզարգացած երկրում էլ, կարող է թողարկել ոչ թե 5, այլ 15 լազերային սկավառակ: Կարելի է դրա համար գտնել նաեւ հովանավոր: Հետո՞ ինչ»:

Իսկ ո՞վ է ասել, որ ցանկացած կատարող ընդհանրապես ունի սկավառակ թողարկելու մասնագիտական եւ բարոյական իրավունք: Որո՞նք են այդ իրավունքների չափանիշները, որտե՞ղ են, ո՞վ է տվել...: Պատասխանը մեծամասամբ անմխիթար է. այդ իրավունքները՝ սեփական եւ կամ, ինչպես նշվեց արդեն, հովանավորի գրպանում են:

Ակնդետ է, որ նման տնայնամերձ եղանակով ազգային մշակույթի պահպանման եւ զարգացման համախնդիրները դեռ երկար ժամանակ մեր ժողովրդի եւ պետության համար կլինեն ամենաանղեկավարելի եւ հոգածության կարոտ ասպարեզներից:

Վերադառնալով երաժշտական արտադրանքի արտաբերման խնդրին, հարկ է նշել նաեւ, որ միջազգային շուկա է հանվում հաճախակի գեղարվեստական արժեքներից զուրկ երաժշտական արտադրանք: Մինչդեռ հայ երաժշտական մշակույթը միջազգային ասպարեզում այսօր լավագույնս ներկայանալու հիմքեր եւ շարժառիթներ ունի: Այս իսկ մտահոգիչ առումով ավելորդ չէ իշխանություններին ուշադրությունը կրկին հրավիրել մեր մշակույթի հրատապ պահանջների համալիր լուծումների անհրաժեշտությանը, որոնց հիմքում, ինչպես միշտ, հիմնականում, հիշյալ չարաբաստիկ նյութական դժվարություններն են: Պետք չէ արհեստական մոռացության տալ այն կարեւոր գործոնը, որ ազգային մշակույթն այն բազմաբովանդակ եւ հարուստ ոլորտն է, որով այսօր, ինչպես եւ առաջ, կարող ենք հպարտությամբ ներկայանալ միջազգային ասպարեզում:

ԹԱՄԱՐ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ
Արվեստագիտության թեկնածու

ՀԱՅԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Հայկական մեհենագրերը բացում են իրենց գաղտնիքները

Հայաստանի հնագույն շրջանի պատմությամբ հետաքրքրվողների շրջանակում արդեն ծանոթ անուն է Արտակ Մովսիսյանը: Դեռեւս 27 տարեկան երիտասարդ գիտնականը հասցրել է հանդես գալ զգայացունց հրապարակումներով՝ նոր խոսք ասելով մեր ժողովրդի հնագույն պատմության ասպարեզում: Նրա «Հնագույն պետությունը Հայաստանում՝ Արատտա» (1993 թ.) եւ «Բարեպաշտ արքաների աշխարհակալությունը» (1997 թ.) հրատարակությունները, բազմաթիվ հոդվածներն ու հրապարակային ելույթները միշտ էլ «ողողված» են այնպիսի փաստերով ու փաստարկումներով, որոնք անհերքելիորեն ապացուցում են Հայկական բարձրավանդակում հայերի բնիկ լինելը, հայկական հնագույն մշակույթի խոր հումանիզմն ու հայկականությունը:

Օրերս տեղի ունեցավ Արտակ Մովսիսյանի պատմական գիտությունների թեկնածուի գիտական կոչման ատենախոսության պաշտպանությունը ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայում: «Վանի թագավորության մեհենագրերը» հետաքրքրական նյութի համար Ա. Մովսիսյանը կատարել է հսկայական աշխատանք՝ ի մի բերելով եւ համեմատական խոր ու գիտական ուսումնասիրության ենթարկելով այսօր աշխարհում հայտնի հայկական համարյա բոլոր մեհենագրերն ու գաղափարանշանները՝ 1200 հատից ավելի: Արդյունքում, Արտակ Մովսիսյանն արդեն վերծանել է դրանցից շուրջ 50-ի իմաստն ու նշանակությունը: Հայ «Շամպոլիոնը» հույս ունի վերծանելու հայկական բոլոր մեհենագրերը:

Ա. Մովսիսյանի հայտնագործության մյուս կարեւոր կողմն էլ այն է, որ բոլոր մեհենագրերը կարդացվում են հայերեն: Այսպիսով, պարզվում է, որ նախամաշտոցյան շրջանում հայերը ունեցել են գիր ու գրականություն, որի լեզուն եղել է ժամանակի հայերենը: Սա, ինչ խոսք, մեծ հայտնագործություն է հայագիտության մեջ ընդհանրապես եւ հայոց լեզվի պատմության գիտության մեջ մասնավորապես: Դրա համար էլ ատենախոսությունը քննարկող գիտական խորհուրդը երիտասարդ գիտնականի աշխատանքը գնահատեց գերազանց, իսկ դրա անդամներից մեկը գիտնականին արժանի համարեց պատմագիտության դոկտորի կոչման:

Այժմ հրատարակության է պատրաստ Ա. Մովսիսյանի ատենախոսությունը՝ հայերեն եւ անգլերեն առանձին բաժիններով: Թեեւ ֆինանսական միջոցները առայժմ չեն բավարարում տպագրության համար, սակայն հույս ունենանք այս հույժ կարեւոր գիրքը լույս ընծայված տեսնել մինչեւ այս տարեվերջ:

ԳԵՎՈՐԳ ՅԱԶԸՃՅԱՆ

ՖՐԱՆՍԻԱ

Գոհարիկ Ղազարոսեանի յիշատակին

Մեռելոցի տարելիցն էր (Նոյեմբեր 2), որ Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցիին մէջ կը կատարուէր յուղարկաւորութիւնը Գոհարիկ Ղազարոսեանի, մահացած (հոկտեմբեր 29) յետ կարճատեւ հիւանդութեան:

Ո՞վ էր, սակայն, այս արուեստագիտուհին, որուն ձգած պակասը անկարելի պիտի ըլլայ լեցնել:

Ծնած Պոլիս, Գոհարիկ Ղազարոսեան իր երաժշտական ուսումը ստացած է Ֆրանսա, շատ երիտասարդ տարիքին ընդունուելով Փարիզի երաժշտանոցը: Ունեցած է իբրեւ ուսուցիչ ֆրանսական դպրոցին ամէնէն մեծ վարպետները Լազար Լեւի, Փոլ Ֆոշէ, Փոլ Տիւքա, Ռոժէ Տիւքաս:

Պոլիս վերադարձէն ետք Գոհարիկ Ղազարոսեան սկսած է սարքել նուագահանդէսներ եւ նուիրուիլ գլխաւորաբար երաժշտական յօրինողութեան: Կը յիշեմ իր առաջին գործերէն ոմանք, որոնք կուգային համեստ կերպով մաս կազմել իր յայտագրերուն, համբաւաւոր հեղինակներու գործերուն կարգին: Ինչպէս գրեթէ բոլոր հեղինակներուն, Գոհարիկ Ղազարոսեանի այդ առաջին արտադրութիւններուն մէջ կը յայտնուէր իր դպրոցին, այսինքն 20-րդ դարու ֆրանսական երաժշտութեան խոր ազդեցութիւնը: Անկարելի է սակայն ուրանալ հայկական թեմաներուն միացած իր անհատական ոճը, որ կը սկսէր արդէն իսկ երեւան գալ:

Այս անխոնջ արուեստագիտուհին տարիներու ընթացքին այցելեց շատ երկիրներ՝ Ֆրանսա, Միացեալ Նահանգներ, Զուիցերիա, Գերմանիա, Լիբանան, Եգիպտոս եւ այլն, սարքելով անհամար նուագահանդէսներ, որոնց կարգին ներկայացուց «Բիէն Թամփերէ» յայտագրերը:

Իր յօրինումները բազմաթիւ են: Անոնց մէջ կը գտնենք դաշնաւորումներ քսան անտիպ հայ ժողովրդական երգերու հաւաքուած Կոմիտաս վարդապետի կողմէ, որուն հանդէպ անսահման էր իր հիացումը:

1940-ին Դիւրան հրատարակչականի կողմէ հրատարակ ելած են իր երեսուն մելոտիները ու մայիս 1967-ին Շուդենսի կողմէ տպուած են դաշնակի 24 էթիւդները: Գործերուն մեծ մասը դեռ դժբախտաբար ձեռագիր վիճակի մէջ կը մնայ:

Իր կորուստը մեծ է, որովհետեւ իսկապէս կանխահաս էր: Ան մահացաւ իր արտադրութեան ամէնէն ճոխ շրջանին: Վերջին գրութիւններէն փրելիւտները ընդհատուած են 11 թիւին երբ կ'ուզէր ամբողջացնել եւ հասցնել 24-ի: Այս եղանակին իր բազաթիւ ծրագիրներուն մաս կը կազմէին նաեւ Լեհաստան ու Աւստրիա այցելութիւնները՝ նուագահանդէսներ սարքելու համար, մասնաւորաբար Վիէննայի մէջ, ուր պիտի նուագէր իր դաշնակի առաջին քոնչերթոն, զոր մի քանի տարի առաջ նուագած էր Փարիզ, «Շուբօ» նուագախումբին հետ:

Գոհարիկ Ղազարոսեանի անունը արդէն իսկ երաժշտական Լարուսին մէջ անցած է: Անուն մը, որ կրնանք ըսել թէ բացառութիւններու մաս կը կազմէ: Իսկապէս երաժշտական հեղինակներու, նոյնիսկ միջազգային ցանկին մէջ եթէ ոչ անկարելի, գոնէ շատ դժուար է յիշել կին երգահաններ:

ՆԱՐԳԻՍ ԱՒԱՆԵՍԵԱՆ
«Յառաջ»

ԿԱՆԱԴԱ

Ութ մրցանակ Ատոմ Էգոյանի նոր ֆիլմին

Օրերս Կանադայում կայացած կինոնկարների համաշխարհային փառատոնում կանադահայ ռեժիսոր Ատոմ Էգոյանի «Սուիթ Հիրէֆթըր» ֆիլմը շահել է 8 մրցանակ՝ ներառյալ լավագույն կինոնկարի, լավագույն ռեժիսորի, լավագույն դերասանի մրցանակները:

Այս կինոնկարը Կաննի միջազգային փառատոնում եւս շահել է 3 գլխավոր մրցանակ: Ինչպես հայտնի է, հայ ռեժիսորի «Էկզոտիկա» ֆիլմը 1994 թ. շահել էր 8 մրցանակ:

Բարեգործական ձեռնարկը նվիրված էր Սուրբ Ծննդյան տոնին

Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի հերթական համերգին, որը կայացավ Արամ Խաչատրյան համերգասրահում, այս անգամ հրավիրեց «Հայաստանի Հանրապետությունում Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների դեսպանատունը ներկայացնում է Սուրբ Ծննդյան տոնին նվիրված բարեգործական համերգ» վերտառությամբ ազդագիրը:

Երաժշտական եւ բարեգործական այդ նշանակալի ձեռնարկի առթիվ ելույթ ունեցան եւ մասնակցեցին, ողջույնի ու շնորհավորանքի ջերմ խոսքեր հղեցին Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր Լորիս Ճգնավորյանը, Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Առաջինը, Հայաստանի Հանրապետությունում Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների դեսպան Փիթեր Թոմսենը:

Հարուստ ու բազմազան ծրագիր ուներ Սուրբ Ծննդյանը նվիրված համերգը, որը կազմված էր հայ, ռուս եւ արեւմտաեվրոպական կոմպոզիտորների ստեղծագործություններից, Ծննդյան հանրածանոթ երգերից:

«Բեթղեհեմի մսուրում», «Լուռ գիշեր, սուրբ գիշեր», «Ղողանջի զանգեր» Ծննդյան երգերի հետ մեկտեղ հնչեցին հատվածներ Հենդելի «Մեսիայից» եւ Չայկովսկու «Շչելկունչիկ» բալետից: Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի եւ երգչախմբերի հետ հանդես եկան Ազգային օպերայի եւ բալետի ակադեմիական թատրոնի մեներգիչներ Հասմիկ Հացագործյանը, Վարդուհի Խաչատրյանը, Կոնստանտին Սիմոնյանը, Եղիշե Մանուչարյանը: Նվագախումբը ղեկավարում էր Լորիս Ճգնավորյանը, խմբավարն էր Գեւորգ Մուրադյանը:

Համերգի ավարտից հետո տեղի ունեցավ հյուրասիրություն եւ պարահանդես:

Սուրբ Ծննդյան տոնին նվիրված համերգին ներկա գտնվող հարյուրավոր երաժշտասերներն այդ օրը խոր եւ անմոռաց տպավորություններով հեռացան համերգասրահից:

ՀՐԱՉՅԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ԱԶԳ

մարզական

ԿԱՐԱՏԵ

Վարդանանց հաղթական վերադարձը

Արդեն մի քանի տարի Հունգարիայի Միշկոլց քաղաքը յուրատեսակ գանձատուփ է դարձել հայաստանցի կարատեիստների համար, որտեղ, իբրեւ կանոն, ազնիվ մետաղաքույլը նրանց վրա թափվում է, ասես, առատության եղջյուրից։ Բացառություն չկազմեց նաեւ տասնիների աշխարհի գավաթի խաղարկությունը, որը, չնայած անգերազանցելի թվացող ավանդույթներին, կրկին ռեկորդային էր մեզանում ծյոսինձոն եւ շիտորյու մարտաոճերի հիմնադիր Վարդան Գեւորգյանի սաների համար։

«Զվարթնոց» օդանավակայանում այս անգամ էլ ցնծագին մթնոլորտ էր. մրցումներից վերադառնում էին սեն-սեյ Վարդանն ու Վարդանանք, հաճելի իրարանցում ծյոսինձոնականների երկրպագուների մասնակցությամբ։ Այդ օրը մարզական հերոսների պարտավորեցնող դերում էին գրեթե բոլոր տունդարձողները, քանի որ աշխարհի գավաթի խաղարկությունում մրցանակներ նվաճեց մեր տասնի կարատեիստների գերակշռող մեծամասնությունը։ Տարիքային տարբեր խմբերում հաղթողի պատվանդանին կանգնեցին Մարիամ Գրիգորյանը, Զավեն Մարկոսյանը, Քերոբ Մարմարյանը եւ Գեւորգ Թորոսյանը։ Կրկնակի ուրախալի է, որ աշխարհի գավաթակիր հռչակվեցին մեզանում տակավին նորերս արմատավորված մարտաոճի գուշուրիի երկու ներկայացուցիչներ՝ Հովհաննես Աղաջանը (Չարենցավան) եւ Էմին Խաչատրյանը (Աբովյան)։ Շնորհավորանքներ ընդունեց նաեւ գուշուրիի նորաստեղծ հանրապետական ֆեդերացիայի նախագահ Վալերի Պետրոսյանը։ Մեր պատվիրակության ակտիվում գրանցված երեքական արծաթե եւ բրոնզե մեդալները վկայում են այն բարձր ներուժի մասին, որ ունի Վարդան Գեւորգյանի հանրահայտ դպրոցը։ Ձեր ուշադրությանն ենք ներկայացնում տարեմուտի հերոսների հետ օդանավակայանում անցկացրած ճեպազրույցները։

- Ինչպիսի՞ն են հետթռիչքային զգացողությունները, սեն-սեյ։

Վարդան Գեւորգյան, սեւ գոտի 4-րդ դան. «Ուրախությունը շարունակվեց նաեւ հայրենի հողի վրա՝ շնորհիվ մեզ եւ ամենուր իբրեւ միասնական բռունցք ներկայացնող դիմավորող ծյոսինձոնականների, նրանց անդավաճան երկրպագուների։ Մեկ մրցման ժամանակ աշխարհի վեց գավաթակիր տալն ինքնին խոսուն փաստ է, որն առանձին մեկնաբանության կարիք չունի։ Ուրիշ էլ ավելի նշանակալի ռեկորդներ նույնպես գրանցել ենք, ինչպես, օրինակ, տարիներ առաջ, երբ 32 մեդալի արժանացանք Օդեսայի միջազգայինում։ Իհարկե, ուրիշ են նման պաշտոնական խոշոր ստուգատեսները։ Հայկական կարատեի վերելքը շարունակվում է, ինչի վկայությունը ոչ միայն աճող արդյունքներն են, այլեւ միջազգային համապատասխան ատյանների ընդգծված վերաբերմունքը մեր հանդեպ՝ փոխշահավետ համագործակցության բազում առաջարկներով։ Հրավերներ ունենք, որքան կուզեք, որոնցից չեմ կարող չառանձնացնել տարեսկզբի իմ այցը Ճապոնիա։ Ուսանելի շատ բան տվեց անձնական շփումը սկզբնաղբյուրի՝ ծյոսինձոն մարտաոճի հիմնադիր Հոշու Իկեդայի հետ, ինչի բերած պտուղները ինքներդ եք տեսնում»։

Գեղեցիկ սեռի մեկ ներկայացուցիչ՝ հինգ ասպետի շրջապատում։

Դիմում ենք աշխարհի գավաթակիր Մարիամ Գրիգորյանին եւ նրա հաջողությունը կրկնած թիմակիցներին։

- Համառոտակի պատմեք, խնդրեմ, Ձեր մասին։

Մարիամ Գրիգորյան. «Ես կարատե եկա հորս ցանկությամբ, իսկ տղամարդավայել այս ձեւում մնացի սեն-սեյ Վարդան Գեւորգյանի շնորհիվ, որին էլ պարտական եմ ամեն ինչի համար։ Իմ խորհուրդը բոլոր աղջիկներին՝ եկեք կարատե, ընդհանրապես սպորտ, եւ վստահեցնում եմ՝ չեք զղջա։ Սպորտը մի յուրահատուկ աշխարհ է, որն ինքնաբացահայտման անսպառ հնարավորություններ է տալիս»։

Զավեն Մարկոսյան. «Մի փոքր լրացնեմ Մարիամիկին։ Կարատեն օգնում է նաեւ մեզ՝ տղաներիս, ճիշտ կողմնորոշվելու եւ արեւի տակ սեփական տեղը գրավելու ճանապարհին։ Սեն-սեյն ուղղակի գտնված մարդ է մեզ համար, նրա ձեռքում են ճշմարտության բանալիները, այն մեծ խորհուրդը, որը մարդուն բարձրացնում է սեփական աչքին ու տանում չեմպիոնական պատվանդան»։

Քերոբ Մարմարյան. «Իհարկե, շատ դժվար է մեծ հաղթանակներ տանող ուղին։ Պահանջվում է ոչ միայն մարզական տաղանդ, այլեւ, որ ավելի կարեւոր է, անմնացորդ նվիրում։ Իսկ մեր մարզաձեւում կրկնակի բարդ է, քանի որ կարատեն պարտադիր պետք է ապրելակերպի ու կենսական փիլիսոփայություն դառնա յուրաքանչյուրիս համար։ Բայց սեն-սեյի հետ մեզ հաղթահարելի են թվում բոլոր բարձունքները թե՛ սպորտում, թե՛ կյանքում»։

Գեւորգ Թորոսյան. «Որքան դժվար ու անմատչելի, համենայն դեպս իրագործելի է թվում նպատակը։ Կարեւորը, որ հստակորեն գիտենք՝ ինչի ենք ձգտում, ուր ենք գնում։ Փողոցներում թրեւ եկող եւ չգիտես ինչով զբաղվող իմ հասակակիցներին խորհուրդ կտայի վերանայել իրենց պատկերացումները կյանքի, ապագայի մասին։

Գուցե թե նրանց պակասում է սեն-սեյի ամուր եւ հուսալի ձե՞ռքը։

Վալերի Պետրոսյան, գուշուրիի մարզաձեւի հանրապետական ֆեդերացիայի նախագահ. «Հունգարիայում իմ սաներից երկուսը հռչակվեցին աշխարհի գավաթակիր, փաստ, որը կրկնակի ուրախալի է այն առումով, որ պաշտոնապես գործում ենք միայն հաշված ամիսներ։ Մեր փորձը ավելորդ անգամ վկայում է, որ համախմբվելու եւ իբրեւ միասնական, ամրակուռ կոլեկտիվ ներկայանալու պարագայում չեն բացառվում նաեւ «ակնթարթային հաջողությունները»։ Տարաձայնությունները հարթելը եւ միավորվելը կայանալու գլխավոր նախապայմանն են արեւելյան մարտարվեստում»։

«ՍՊՈՐՏ» Ս/Մ

Ջորջ Ռուֆեր. «Հայաստանի սպորտը հարուստ պատմություն ունի»

Վերջերս Երեւանում էր գտնվում Եվրոպայի խորհրդի սպորտի զարգացման պատվիրակությունը, որի հիմնական խնդիրն էր ուսումնասիրել հայկական սպորտի ներկայիս իրավիճակը, համապատասխան եզրակացություններ անել ու խորհուրդներ տալ Հայաստանի մարզական կազմակերպություններին։ Պատվիրակության կազմում ընդգրկված էին Եվրախորհրդի սպորտի զարգացման կոմիտեի նախագահ բրիտանացի Ջորջ Ռուֆերը եւ կոմիտեի անդամ Ռայա Մաքիլան Ֆինլանդիայից։ Արմենպրեսի թղթակցի հետ բացառիկ զրույցի ժամանակ ահա թե ինչ ասաց Ջորջ Ռուֆերը.

- Սպորտը եվրոպական երկրներում առողջության եւ բարեկեցության կարեւորագույն չափանիշներից մեկն է եւ պատահական չէ, որ Եվրախորհուրդը ակտիվորեն հետաքրքրվում է իր անդամ կամ անդամակցել ցանկացող երկրներում սպորտի իրավիճակով։ Ինչպես հայտնի է, Հայաստանը նույնպես ցանկանում է եվրոպական ընտանիքի լիիրավ անդամ դառնալ ու բնական է, որ մեզ հետաքրքրում է, թե Հայաստանում ինչպես են վերաբերվում սպորտին։ Միանգամից ասեմ, որ մենք քաջատեղյակ ենք, որ Հայաստանը հարուստ մարզական պատմություն ունի եւ այն պահպանվել է առ այսօր։ Հայաստանում եղած ժամանակ մենք հանդիպումներ ունեցանք ՀՀ ԱԺ փոխնախագահ Արա Սահակյանի եւ արտաքին գործերի հանձնաժողովի նախագահ Հովհաննես Իգիթյանի, ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարար Արմեն Սմբատյանի եւ փոխնախարար Իշխան Զաքարյանի, ՀՀ ազգային օլիմպիական կոմիտեի նախագահ Ալեքսան Ավետիսյանի հետ։ Մեր պատվիրակությունը հանդիպեց նաեւ Հայաստանի մարզական ակտիվի, մարզաձեւերի ֆեդերացիաների ներկայացուցիչների հետ, այցելեց Ծաղկաձորի մարզաբազա, Երեւանի մարզահամերգային համալիր եւ «Հրազդան» մարզադաշտ, այնպես որ մենք ստացանք պարզ եւ լիարժեք պատկեր հայկական սպորտի մասին, ինչը հաստատեց նախկինում Հայաստանի, որպես մարզական երկրի, վերաբերյալ մեր ունեցած կարծիքը։

Նշեմ, որ այստեղ, ինչպես այլ երկրներում, հիմնական պրոբլեմը ֆինանսների պակասն է, բայց, ի տարբերություն շատ երկրների, Հայաստանը ունի բավական թվով սպորտի մասնագետներ ու միջազգային մակարդակի մարզիկներ եւ իր հիմնահարցերը կարող է լուծել ինքնուրույն։ Ինչ վերաբերում է ձեզ ֆինանսական օգնություն ցուցաբերելու հարցին, ապա, ցավոք, դա մեր կազմակերպության իրավասություններից դուրս է, ինչպես նաեւ համապատասխան միջնորդության ֆունկցիան։ Մեր առաջարկությունները հիմնականում երաշխավորագրական բնույթ են կրում, եւ այս առումով ամեն հնարավոր բան կարվի, իսկ ֆինանսական ապահովումը պետք է լուծվի ավելի շատ հովանավորների միջոցով։

Բայց, կրկնում եմ, Եվրախորհուրդը բոլոր դեպքերում իր մշտական ուշադրության կենտրոնում է պահելու սպորտի զարգացումը իր բոլոր անդամ-երկրներում եւ պատահական չէ, որ Բրյուսելում գտնվող Քլիրինգհաուզ ինստիտուտը, որը զբաղվում է միջազգային սպորտի պրոբլեմներով, ցանկացավ իր ներկայացուցիչն ունենալ Հայաստանում, որպեսզի միշտ եւ ժամանակին համապատասխան ինֆորմացիա ստանա Հայաստանից։

Մենք համոզվեցինք, որ սպորտը սիրված եւ հարգված է Հայաստանում, իսկ դուք համոզված եղեք, որ Եվրախորհուրդը միշտ ձեզ հետ կլինի եւ հնարավոր ամեն օգնություն կցուցաբերի։

ԶԱՎԵՆ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ,
Արմենպրեսի թղթակից,
հատուկ «Ազգի» համար

ՇԱԽՄԱՏ

Վ. Հակոբյանը հաղթեց կայծակնային խաղում

Վլադիմիր Հակոբյանը 16 այլ հռչակավոր գրոսմայստերների հետ շարունակում է պայքարն աշխարհի չեմպիոնի կոչման համար։ Սա պարզ դարձավ այն բանից հետո, երբ Հայաստանի չեմպիոնը լրացուցիչ երկարատեւ ու շատ համառ պայքարում 4-3 հաշվով հաղթեց իր հայրենակից Ռաֆայել Վահանյանին։

Ինչպես հայտնի է, երեւանցի գրոսմայստերների մենամարտի երկու հիմնական պարտիաներն ավարտվել էին ոչ-ոքի։ Երկրորդ օրը խաղաղ արդյունք ունեցան ե՛ւ 25-րոպեանոց, ե՛ւ 15-րոպեանոց երկուական հանդիպումները։ Եվ ահա, 6 ոչ-ոքիներից հետո, երբ հերթը հասավ կայծակնային խաղին, հաջողությունն ուղեկցեց Հակոբյանին։

Այժմ Վլադիմիրը պետք է հանդիպի Իսպանիան ներկայացնող Ալեքսեյ Շիրովի հետ։ Վիճակահանության համաձայն, առաջին պարտիայում սպիտակներով խաղում է հայ շախմատիստը։

Չորրորդ փուլի մյուս մրցախաղերում հանդիպում են Գելֆանդն ու Տկաչեւը, Ազմայփարաշվիլին ու Կրասենկովը, Անանդն ու Ալմաշին, Վան Վելին ու Գեորգիեւը, Զվյագինցեւն ու Դրեեւը, Ռուբլեւսկին ու Շորտը, Ադամսն ու Սվիդլերը։

Գ. Հ.

Նախապատրաստվում են օլիմպիադային

Ինչպես հայտնեցին հանրապետական սպորտվարչության լրատվության բաժնից, անցկացվեց «Նագանո-98» շտաբի խորհրդակցություն, որտեղ ձմեռային մարզաձեւերի մասնագետները տեղեկություններ հաղորդեցին օլիմպիական թեկնածուների՝ խաղերին նախապատրաստվելու ընթացքի մասին։

Ինչպես արդեն հայտնել ենք, մեր հանրապետության ներկայացուցիչ Արմեն Ռաֆայելյանը վերջերս Ֆրանսիայում անցկացված ֆրիսքայլի մրցումներում գրավել էր չորրորդ տեղը։ Օլիմպիական խաղերին մասնակցելու համար նա համապատասխան միավորներ ունի, եւ միայն մնում է սպասել, որ մարզաձեւի միջազգային ֆեդերացիան պաշտոնական գրությամբ հաստատի այդ։

Օլիմպիադայի մասնակից Սամվել Գյոզալյան–Քսենյա Սմետանենկո պարային զույգը շարունակում է մարզումները Մոսկվայում՝ հանրաճանաչ Ելենա Չայկովսկայայի ղեկավարությամբ։ Մեր մարզիկները նախապատրաստվում են մինչեւ օլիմպիական խաղերը կայանալիք Եվրոպայի առաջնությանը։ Այն կանցկացվի Իտալիայի Միլան քաղաքում, հունվարի 11-ից։

Օլիմպիական խաղերին նախապատրաստվող մեր երկու լեռնադահուկորդները՝ ծաղկաձորցիներ Արսեն եւ Սեյրան Հարությունյանները, Ֆրանսիայից տեղափոխվել են Շվեյցարիա եւ այժմ այս երկրում են անցկացնում իրենց ուսումնամարզական հավաքը։

«Նագանո-98» շտաբի խորհրդակցության ժամանակ խոսվեց նաեւ օլիմպիական համապատասխան մարզագույք եւ մարզահագուստ ձեռք բերելու մասին։ Այժմ բանակցություններ են գնում Օլիմպիադայի բացման արարողության եւ շքերթի մեր մասնակիցների համազգեստի վերաբերյալ։

Վազքակրոս՝ նվիրված Ամանորին

Դեկտեմբերի 25-ին կանցկացվի վազքակրոս՝ նվիրված Ամանորին։ Այն նախաձեռնել է Երեւանի վազքասերների խորհուրդը։ Վազորդները Հրազդանի գեղատեսիլ կիրճում կհաղթահարեն 7 կիլոմետր տարածությունը։

Վազքակրոսի մեկնարկը կտրվի ժամը 11-ին, «Հրազդան» մարզադաշտից։

«Կոնֆեդերացիայի գավաթի» մրցումներում

Սաուդյան Արաբիայում անցկացվող «Կոնֆեդերացիայի գավաթի» խաղարկությունում «A» խմբում ավարտվեցին նախնական խաղերը։ Աշխարհի չեմպիոն բրազիլացիները, չնայած մեքսիկացիների համառ դիմադրությանը, կարողացան 3-2 հաշվով հաղթանակ տանել նրանց նկատմամբ։ Սաուդյան Արաբիա–Ավստրալիա հանդիպման ժամանակ դաշտի տերերը խաղավարտից 5 րոպե առաջ գրավելով մրցակցի դարպասը, պարտության մատնեցին նրանց։ Խմբային մրցումներից հետո թիմերի արդյունքներն այսպիսին են՝ 1. Բրազիլիա՝ 7, 2. Ավստրալիա՝ 4, 3. Մեքսիկա եւ 4. Սաուդյան Արաբիա՝ 3-ական միավոր։ Այսպիսով, Բրազիլիայի եւ Ավստրալիայի հավաքականները դուրս եկան կիսաեզրափակիչ։

«B» խմբի վերջին խաղերն ավարտվեցին երեկ երեկոյան։ Երկու տուրից հետո իրավիճակն այսպիսին էր՝ Ուրուգվայ՝ 6, Արաբական Միացյալ Էմիրություններ՝ 3, Չեխիա եւ ՀԱՀ՝ 1-ական միավոր։ Ուրուգվայը վերջին տուրից առաջ նվաճել էր կիսաեզրափակիչի մեկ ուղեգիրը։ Թե որ թիմը կլինի երկրորդը, հայտնի կդառնա Ուրուգվայ–ՀԱՀ, Չեխիա–ԱՄԷ խաղերից հետո։

Դատավարությունն ավարտված է, մոռացե՞ք...

Ավելի քան երեքուկես տարի առաջ զոհվեց ավտոմրցարշավի «Ֆորմուլա-1» դասի աշխարհի եռակի չեմպիոն, բրազիլացի Այրտոն Սեննան։

1994 թվականի մայիսի 1-ին անցկացված Սան Մարինոյի Մեծ մրցանակի խաղարկության մրցափուլում 320 կմ/ժամ արագությամբ ընթացող նրա մեքենան շրջադարձի ժամանակ դուրս եկավ մրցուղուց եւ բախվեց բետոնե արգելապատնեշին։ Վերջին տասնամյակի լավագույն մրցարշավորդին շատ ծանր վիճակում տեղափոխեցին հիվանդանոց, որտեղ լավագույն բժիշկներն ավելի քան չորս ժամ տեւած վիրահատության ժամանակ փորձում էին փրկել նրա կյանքը։ Սակայն Այրտոնը, այդպես էլ գիտակցության չգալով, վախճանվեց։

Այս տարիների ընթացքում մրցումների կազմակերպիչները, կոնստրուկտորներն ու տեխնիկները բազմիցս մեղադրվել էին ավտոարշավորդների, հասարակայնության, մամուլի կողմից։ Եվ ահա, երկու օր առաջ ավարտվեց դատավարությունը մի խումբ մարդկանց, որոնք մեղադրվում էին Սեննայի մահվան համար։ Դատարանը արդարացրեց բոլորին, [illegible]ք գնծում էին։ Բայց պատասխա[illegible]վեց ամենագլխավոր հարցին՝ [illegible] էր Սեննայի զոհվելու պատճառը։

ԱԶԳ
Օրվա հետքով

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

...բյուջեն համալրելու ուղիղ ճանապարհ

Սկիզբը էջ 1

Մանր եղջերավոր կենդանիներ եւ խոզեր պահելու թույլտվության համար՝ տարեկան 5 հազար դրամ (յուրաքանչյուր կենդանու համար), խոշոր եղջերավոր կենդանիների համար՝ 12 հազար դրամ: Իսկ հանրահավաքներ, երթեր, ցույցեր եւ զանգվածային այլ միջոցառումներ անցկացնելու թույլտվություն տալու համար տեղական տուրքը սահմանվում է 25 հազար դրամ:

«Հանրապետության» խմբակցության նախագահ եւ Երեւանի քաղաքապետ Վանո Սիրադեղյանը, անդրադառնալով տեղական տուրքերի եւ վճարների մասին օրենքի նախագծին, ընդգծեց, որ Երեւանի քաղաքապետի նշանակովի պաշտոնը ստեղծվել էր նրա համար, որ «Հայաստանում չլինի երկու պրեզիդենտ» (քանի որ Երեւանի բնակչությունը Հայաստանի ողջ տարածքի ազգաբնակչության գրեթե կեսն է, ուստի եւ քաղաքապետի պաշտոնի ընտրովի լինելն աննպատակահարմար է-Ն. Մ.): Այնուհետեւ Սիրադեղյանը տեղական ինքնակառավարման մարմինների մասին ՀՀ օրենքը Երեւանի առումով համարեց «վայրագ օրենք»: Պատասխանեց, որ ինքը լուրջ առարկություն ունի օրենքի այս նախագծի նկատմամբ, բայց եւ առաջարկեց նախագիծն ընդունել «առաջին ընթերցմամբ»:

Առաջին ընթերցմամբ եւ քվեարկության հետեւյալ արդյունքներով՝ «կողմ» 110, «դեմ» 12, «ձեռնպահ» 9, օրենքի նախագիծը ընդունվեց:

Եվ թեպետ «Երկրապահ» խմբի նախագահ Ա. Բազեյանն ուզում էր ելույթ ունենալ կամ ընդմիջում վերցնել, սակայն Սիրադեղյանի կայծակնային, բայց եւ բացահայտ լոբբինգից հետո հայտարարեց, թե առարկություններն սկզբունքային չեն:

Ստացվեց այնպես, որ մեր օրենսդիրները մեկ ձեռքով երկու նապաստակ խփեցին՝ տուրքեր գանձելով ոչ միայն խաղատներից, այլեւ... հանրահավաքներից, մի կողմից՝ հանրահավաքների եւ ցույցերի հաճախադեպ հրավիրումը կդառնա բյուջեն համալրելու ուղիղ ճանապարհ, մյուս կողմից՝ որոշակիորեն նեղացնելով ընդդիմության՝ հանրահավաքները հրավիրելու դաշտը: Ընդդիմությունն էլ, իր հերթին, ստիպված կլինի առիթ-անառիթ հանրահավաքներ հրավիրելու փոխարեն քաղաքականությամբ զբաղվել: Այնպես որ, ԱԺ-ն եւ կառավարությունը ընդդիմությանը մեկ անգամ եւս կոչ են անում լրջանալ եւ... քաղաքական ասպարեզ վերադառնալ ավելի լուրջ մեթոդներով:

Ցավակցություն

Ռազմածովագիրների միջազգային միության հայկական ընկերությունը եւ «Ոսխտասուն» թանգարան-ինստիտուտի գիտական խորհուրդը խորապես ցավակցում են Հայրենական մեծ պատերազմի մասնակից, Հայաստանի գրողների միության անդամ, գրականագետ Սարիբեկ Մանուկյանին եւ նրա որդուն՝ Ռազմածովագիրների միջազգային միության անդամ, պատմաբան եւ փաստավավերագրող Արմենակ Մանուկյանին՝ նրանց հավերժ սիրելի

ՌՈԶԱ ԽՈՍՐՈՎԻ ԽԱՆԱՄԻՐՅԱՆԻ
անժամանակ մահվան
կապակցությամբ:

«Ազգը» ցավակցում է իր թղթակից՝ հեղինակ Արմենակ Մանուկյանին մոր՝
ՌՈԶԱ ԽԱՆԱՄԻՐՅԱՆԻ
մահվան կապակցությամբ:

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

«Գազպրոմի» նախագահը այսօր կժամանի Երեւան

ԹԲԻԼԻՍԻ, 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ռուսական «Գազպրոմ» բաժնետիրական ընկերության վարչության նախագահ Ռեմ Վյախիրեւը կայցելի Վրաստան (դեկտեմբերի 17-ին) եւ Հայաստան (դեկտեմբերի 18-ին): Ուղեւորության նպատակն է քննարկել Վրաստան եւ Հայաստան ռուսական գազի մատակարարման եւ Թուրքիա տարանցման հարցերը:

Ինչպես հաղորդում է «Կավկազպրես» գործակալությունը, Ռ. Վյախիրեւի հետ ժամանող փորձագետները վրաց գործընկերների հետ կոնկրետացնելու են գազի փոխադրման պայմանները, սակագնային դրույքները եւ նախագծի այլ մանրամասներ:

Ենթադրվում է, որ Երեւանում Ռ. Վյախիրեւը ITERA միջազգային էներգետիկական կորպորացիայի նախագահ Իգոր Մակարովի հետ կմասնակցի հայ-ռուսական «Հայռուսգազարդ» ընկերության հիմնադիր ժողովին: Այդ ՀՁ հիմնադրման մասին համաձայնագիրը ստորագրվել է 1997 թվականի օգոստոսի 30-ին: «Հայռուսգազարդի» հիմնադիրներ են դարձել «Գազպրոմ» ԲԸ՝ 45%, Հայաստանի էներգետիկայի նախարարությունը՝ 45%, եւ ITERA-ն (ռուսական գազի մատակարարը ԱՊՀ երկրներում) 10%:

Վյախիրեւի ուղեւորությունը Անդրկովկասի հանրապետություններում սկսվում է Թուրքիա կատարած նրա այցից հետո, որտեղ ստորագրվել են միջկառավարական փաստաթղթեր այդ երկրին ռուսական գազի մատակարարման մասին, այն գազատարով, որ անցկացվելու է Սեւ ծովի հատակով: Ընդսմին Մոսկվան եւ Անկարան չեն հրաժարվել Անդրկովկասի հանրապետություններով դեպի Թուրքիա գազամուղի շինարարության ծրագրերից:

Բորիս Ելցինը հիշեցնում է, որ ԱՊՀ-ն ողջ է

ՄՈՍԿՎԱ, 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՌԴ նախագահ Բորիս Ելցինն ուղերձներ է հղել ԱՊՀ երկրների ղեկավարներին:

Ինչպես ասված է պետության ղեկավարի մամլո ծառայության հաղորդագրության մեջ, որի տեքստն ստացվել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ում, ՌԴ նախագահը, անդրադառնալով հոկտեմբերին Քիշնեւում կայացած [illegible]ի արդյունքներին, համոզմունք է հայտնել, որ Անկախ պետությունների համագործակցությունը ինտեգրացիոն գործընթացների ամրապնդման կարեւորագույն մեխանիզմ է, մի միջոց, որը թույլ է տալիս լուծել ԱՊՀ կազմի մեջ մտնող պետությունների ամենաբարդ հիմնախնդիրները:

ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն, ուղերձներում ընդգծված է, որ Ռուսաստանը հաստատակամորեն ինտեգրացիոն փոխգործակցության հետագա զարգացման կուրս է բռնել: ԱՊՀ գործունեության կատարելագործումը նոր իրողությունների եւ համաշխարհային փորձի հաշվառմամբ, այս կազմակերպության հետագա հաջող գործունեության գրավականն է:

Ուղերձներում արտահայտված են մի շարք կոնկրետ առաջարկություններ, որոնք նպատակամղված են առկա հիմնախնդիրների հաղթահարմանը, Համագործակցության համար հրատապ հարցերի լուծման փոխընդունելի տարբերակների որոնմանը:

Բորիս Ելցինը գլխավորը համարում է ԱՊՀ երկրների կողմից ինտեգրացիոն շինարարության ընդհանուր ռազմավարության, այս գործընթացի ուղիների եւ նպատակների ընդհանուր ըմբռնման մշակումը:

ՇՐՋԱՆ

Բելառուսում սկսվեց ОРТ-ի լրագրողների դատավարությունը

ՄԻՆՍԿ, 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Բելառուսի Գրոդնոյի մարզի շրջանային կենտրոն Օշմյանիում այսօր սկսվեց Ռուսաստանի հանրային հեռուստատեսության լրագրողներ Դմիտրի Զավադսկու եւ Պավել Շերեմետի դատավարությունը: Ռուսաստանի հեռուստաընկերության ներկայացուցիչները մեղադրվում են պետական սահմանի ապօրինի խմբակային անցման, իսկ Պավել Շերեմետը, բացի դրանից, պաշտոնեական լիազորությունների վերազանցման մեջ:

Գորբաչովը գովազդում է «Պիցցա հաթը»

«Նրա պատճառով մենք ունեցանք «Պիցցա հաթի» նման բաներ»: Գովազդային այս խոսքերը շուտով կերեւան «Պիցցա հաթի» ամերիկյան ռեկլամային տեսահոլովակներում, եւ այդ պահին էկրաններին կհայտնվի Խ. Միության վերջին ղեկավար Միխայիլ Գորբաչովը: Ըստ «Նյուզուիք» շաբաթաթերթի, այդ «ելույթի» համար Գորբին կստանա 1 մլն դոլար:

Պավարոտտին էլ հարկայինի հետ գործ ունի

«Իսկապե՞ս, ի՞նչ էլ են ստուգում», բացականչեց աշխարհահռչակ տենոր Լուչիանո Պավարոտտին, երբ լրագրողները վերջերս նրան հարց տվեցին Իտալիայի ֆինանսների նախարարության իր դեմ հարուցած գործի մասին: Ըստ այդ գործի, 1989-91 տարեշրջաններին մեծ երգիչը չի վճարել համերգներից ստացած 6 մլն դոլարի գումարի շահութահարկը:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Մեսութ Յըլմազի վերջնագիրը Եվրամիությանը

17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, BBC: Թուրքիայի վարչապետ Մեսութ Յըլմազը սպառնաց, որ Թուրքիան պաշտոնապես կհանի Եվրամիությանն անդամակցելու իր թեկնածությունը, եթե մինչեւ հաջորդ տարվա հունիսը նրան չընդգրկեն թեկնածուների ցուցակում:

Ուժեղ երկրաշարժ Տաջիկստանում

ԴՈՒՇԱՆԲԵ, 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այսօր Մոսկվայի ժամանակով ժամը 8.52-ին Տաջիկստանի մայրաքաղաքում գրանցվել է ստորերկրյա 5-6-բալանոց ցնցում՝ ըստ Ռիխտերի սանդղակի: Ինչպես հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, երկրաշարժի էպիկենտրոնը գտնվում էր Աֆղանստանի տարածքում, Դուշանբեից մոտավորապես 290 կիլոմետր հարավ-արեւելք: Այնտեղ ցնցման ուժը կազմել է 6-7 բալ: Զոհերի եւ ավերածությունների մասին տվյալներ չեն ստացվել: Միաժամանակ ստորերկրյա ցնցում է զգացվել Ուզբեկստանի, Ղրղզստանի եւ Թուրքմենստանի տարածքում:

Արտասովոր ցրտեր Ադրբեջանի մայրաքաղաքում

ԲԱՔՈՒ, 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Դեկտեմբերի կեսերի համար անսովոր ցրտեր են սկսվել Ադրբեջանի մայրաքաղաքում: Քառորդ դարի ընթացքում առաջին անգամ ջերմաչափի սնդիկի սյունն այսօր այստեղ իջավ զրո նշագծից: Օդերեւութաբանների տվյալներով, կեսօրվա մոտ Բաքվում մինուս 4 աստիճան էր՝ ըստ Ցելսիուսի: Շարունակվող ուժեղ քամու եւ տեղացող ձյան պատճառով կազմալուծված է մայրաքաղաքի օդանավակայանի աշխատանքը, սահմանափակված է հասարակական տրանսպորտի երթեւեկությունը Բաքվի կենտրոնում: Մի քանի արվարձաններ կտրված են մայրաքաղաքից: Մի շարք միկրոշրջաններում նկատվում են էներգիայի եւ ջերմության մատակարարումների ընդհատումներ, պարբերաբար դադարեցվում է գազի մատակարարումը: Ադրբեջանի հիդրոօդերեւութաբանության պետկոմիտեի տեղեկատվության համաձայն, ներկայումս ցրտեր են նկատվում երկրի ողջ տարածքում: Օդերեւութաբանների պնդումների համաձայն, ցրտերն Անդրկովկասում կպահպանվեն մինչեւ դեկտեմբերի 19-ը, որից հետո սպասվում է աստիճանական ջերմացում:

Ամենագեղեցիկ հանցագործուհին Վրաստանի կանանց գաղութում

ԹԲԻԼԻՍԻ, 16 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ-ԻՄԱ-ՊՐԵՍ: Մինչեւ դեկտեմբերի 25-ը Վրաստանի կանանց գաղութում կընտրեն ամենագեղեցիկ ազատազրկվածին: Մրցույթի անցկացումը նախաձեռնել է պատիժների իրականացման դեպարտամենտի պետ Գիվի Կվարելաշվիլին: Ավելի վաղ նրա աջակցությամբ ազատազրկման վայրերում անցկացվել են տարբեր սպարտակիադաներ, նկարիչների եւ բանաստեղծների մրցույթներ:

հայաստան համահայկական հիմնադրամը
1995 ԹՎԱԿԱՆԻՑ ՍԿՍԱԾ ՆԵՐ ՇԱՐՈՒՆԱԿԱԲԱՐ ԻՐԱԿԱՆԱՑՆՈՒՄ Է

ՆՊԱՍՏՆԵՐ
ՀՀ եւ ԼՂՀ ԶՈՀՎԱԾ ԵՒ I ԿԱՐԳԻ ՀԱՇՄԱՆԴԱՄ
ԱԶԱՏԱՄԱՐՏԻԿՆԵՐԻ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻՆ
ԾՐԱԳԻՐԸ
ԵՐԵՔ ՏԱՐՈՒՄ ԾՐԱԳՐՈՎ ՎՃԱՐՎԱԾ Է $ 1 430 000

Այն ընդգրկում է ՀՀ եւ ԼՂՀ զոհված եւ I կարգի հաշմանդամ ազատամարտիկների ամբողջական ցուցակը: Նպաստների հատկացումը կատարվում է յուրաքանչյուր երեխայի համար բացված հատուկ քարտով՝ սոցիալական ապահովության, բանկային եւ փոստային տեղական ծառայությունների միջոցով:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏՈՒՐՔԻ ՀԵՌՈՒՍՏԱՄԱՐԱԹՈՆԸ
հնարավորություն կտա կատարելու մեր պարտքը Հայրենիքի համար կյանքն ու առողջությունը զոհաբերած ազատամարտիկների հանդեպ

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 27 Ժ. 12.00 - 24.00 ԿԱՄԵՐԱՅԻՆ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅԱՆ ՏՈՒՆ
ԲԱՐԻ ԳՈՐԾՈՎ ԴԻՄԱՎՈՐԵՆՔ ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
Կազմակերպությունը վաճառում է յուղային եւ անյուղ, անարատ կաթի փոշի:
Շահագրգիռ կազմակերպություններին եւ անհատներին խնդրում ենք զանգահարել
273015 կամ 220925
հեռախոսահամարներով:

Կազմակերպությունը մեծածախ վաճառում է շուկայականից մի քանի անգամ էժան արտասահմանյան ժակետներ եւ սվիտերներ (տղամարդու եւ կանացի):
Հեռ.՝ 73-80-98, 52-05-89

Robin Generators RGX3500
ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ
բենզինով աշխատող միաֆազ էլեկտրագեներատորներ
☎ 529353

հաճախակ.	մաքս. հզ.	[illegible] հզ.	աշխ. ժամ	տարող.
50 Հց	3.0 կՎտ	2.5 կՎտ	7.1 ժ	13 լ
60 Հց	3.5 կՎտ	3.0 կՎտ	6.1 ժ	

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) - պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրքերով - մագնիսական սկավառակներով - INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur):

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2, Գրանցման թիվ 65, Դասիչ 69149, Պատվեր 728, Տպաքանակը 3000, Ստորագրված է տպագրության 17. 12. 1997, Գինը 100 դրամ